

શ્રી નીતિ ગીત સંગ્રહ.

સંગ્રહ કરી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
મોહનલાલ હરિભાઈ.

૧૭ સમસ્તનાથી પોળા.

અમદાવાદ.

— ૧૯૦૭ —

આજીવન સ્ત્રી પત્નિ પદ્મવતી.

મળે તો પત્નિ

અમદાવાદ.

શ્રી મહા શેઠ ઉપનિષદ નિર્મલ દિગ્વિજય મહારાજ
લલ્લુભાઈ દેવરભાઈ અ. હા. શુ.

અમદાવાદ.

— ૧૯૦૭ —

કિશોર ૩. ૦-૩-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
 ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
 ૫૧૧૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૧૧૮

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ સ્ત્રી સર્વજ્ઞતા
 ગીતસંગ્રહ

વિષય ૬ - : ૬૨૧

શ્રી નીતિ ગીત સંચહ.

૬

બાળ પ્રાર્થના.

પાયે લાગુ' પ્રભુને સદા રે, નાની વયની હું બાળ;
રાજાને મારી આપદા રે, પ્રભુ છે પ્રતિપાળ.
હૈત ધરી મને પાળાને રે, નાની વયની હું બાળ;
કુશળ રાખી દુઃખ રાજાને રે, પ્રભુ છે પ્રતિપાળ.
સદાચરણ શુભ આપાને રે, નાની વયની હું બાળ;
સુમતિ આપી સુખ થાપાને રે, પ્રભુ છે પ્રતિપાળ.
સાચા બોલી કરાને મને રે, નાની વયની હું બાળ;
હાથ જોડીને નમું તને રે, પ્રભુ છે પ્રતિપાળ.
માત પિતા મારાં રહો સુખી રે, નાની વયની હું બાળ;
પાળે મને ન કરે દુઃખી રે, પ્રભુ છે પ્રતિપાળ.
વડીલનો વિનય કરાવને રે, નાની વયની હું બાળ;
નીતીના પંથે ચડાવને રે, પ્રભુ છે પ્રતિપાળ.

૬

ઠડા વિષે.

ગીત (૧)

આવો આવો અહીં ગમત કરીએ,
શીર સીકું લીટીપર પાચ કરીએ;

(૨)

સૌ સાથે કરોને હાથ ઉંચા,
વળી બધાં સાથે કરો હાથ નીચા.

સાથે સાથે સહુ નીચાં બેસો,
કર લાંબો કરીને દડો લેશો;
ઉઠો ઉઠો દડાનો રંગ રંગો,
રાતો રાતો કંકુ જેવો પેખો.

બીજો હળદરના જેવો શોભે,
ત્રીજો વાદળી જેખી મનડું લોભે;
ચા ત્રણને કહે છે મૂળ રંગો,
હવે મેળવેલા જોજો રંગો.

જુઓ લીલો પાપટની પાંખ જેવો,
રંગ નારંગીઓ ભપકે કેવો;
ચાતો જાંબુડા જેવું શું જોવું;
રંગ રંગી દડા જોતી મોહું.

દડો દાબું મને લાગે પાચો,
જાણે હાથમાં છે રૂનો લોચો;
મારા દડા તણો છે ધાટ કેવો,
કાલ લાડુ જમ્યા તેના જેવો.

મારો મારો દડો લોંચે મારો,
ઝીલી ઝીલી તેને હૈયે ધારો;
મારા પ્યારા દડાને પંપાણુ,
સંભાળીને સોડમાં સંતાડું.

(૩)

૩

દડા વિષે.

ગીત (૨)

સૌના દડા કેવા, ગાળ લાડ જેવા,
દાખીએ તો કેવા, પોચા રૂ જેવા;
શેના બનેલા, ઉનના ગુથેલા,
ઉન હોય ક્યાંએ, ચેટાં હોય ત્યાંયે.
ત્યાં હોય કેવું, ઘોળું દુધ જેવું,
બધાં ચેટાં ઘોળાં હોય, ના કેમ કાળાં હોય;
જુદા રંગ શાથી, રંગમાં રંગ્યાથી,
ભાર હોય કેટલો, હલકાં પીછા જેટલો;
ભોંય પછાડો ઉછળીને આવ્યો.

૪

પોપટ વિષે.

પોપટ કેવો છે સારો, લાગે બોલીથી પ્યારો,
બોલવા સારૂ મુખ બનાવ્યું, જોવાને બે આંખો;
ચાલવાને બે પગ બનાવ્યા, ઉડવાને બે પાંખો. પો. ૧
નાક નમેલું રાવું રૂડું, કોટે કાંઠલો કાળો;
જુઓ લીલો રંગ શરીરે, શોભે છે રૂપાળો. પો. ૨
રહેવા સારૂ માળો બાંધ્યો, ખાય ફળો ને મેવો;
તીખું તીખું ખાવા જોઈએ, એ સવાદીઓ કેવો. પો. ૩
લજાવીએતો લજુતાં શીખે, બોલે બોલજ મીઠો;
તેથી પોપટ પાંજરડામાં, પાળેલો મેં દીઠો. પો. ૪

(૪)

૫

નિશાળે આવવા વિષે.

આવજો આવજો આવજો રે,
બહેનો સરવે નિશાળે આવજો;
લાવજો લાવજો લાવજો રે,
તમે પાઠ ઘેરથી શીખી લાવજો.
માતા પિતાની સેવા કરીને,
ગુરૂને શીશ નમાવજોરે. બહેનો૦
સમય રૂડો આ બાળપણનો,
રમતમાં ન ગુમાવશોરે. બહેનો૦
નાની બેન કે સખી હઠી નવ આવે,
સમજવીને તેડી લાવજોરે; બહેનો૦

૬

બહાણેલાં.

જાગો જાગો મારી ગુરજરી બેનો કે,
બહાણેલાં બાલાં વાયાં રે;
પૂર્વ દિશાએ રે ઉગ્યો સૂર્ય મળેનો કે બહા૦
ઉઠી કરજો રે પ્રભુનાં દરશન કે બહા૦
પાયે પડજો રે ગુરૂને શુદ્ધ મન કે બહા૦
તણ આળસરે ઉઠજો બહેલાં નિત્ય કે બહા૦
માતા પિતાને રે નમજો રૂડી રીત કે બહા૦
નિત્ય ભણજો રે પાઠ નીતિના સારા કે બહા૦
નવી કરજો રે ફદી સંગ નઠારા કે બહા૦

(૫)

૭

સૌ હળી મળી લાઘ્યે તાળી યેન	
સરખી વચની સાહેલી૦	
અલી તું લલી ભોળી ભાળી યેન	સરખી૦
ઉઠીએ બહેલાં પરભાતે યેન	સરખી૦
લલ્યે પ્રભુને લલી ભાતે યેન	સરખી૦
નમીએ માખાપને પ્રીતે યેન	સરખી૦
જે મહાય સદા એક ચિત્તે યેન	સરખી૦
જે દુઃખ વેઠી મુખ આપે યેન	સરખી૦
તસ આજ્ઞા કોણ ઉથાપે યેન	સરખી૦
વડીલોનો વિનય તે કરીયે યેન	સરખી૦
તસ હિત વચને અનુસરીએ યેન	સરખી૦
દાતણ કરીએ નિત્ય નાહીએ યેન	સરખી૦
માથું ઝોળી તેલ વાહીએ યેન	સરખી૦
હસતે મુખ હળી મળી રહીએ યેન	સરખી૦
પછી પાઠ નિશાળનો લણીએ યેન	સરખી૦
હઠ કલ્પે કદી નવ કરીએ યેન	સરખી૦
થયે વખત નિશાળે જમ્યે યેન	સરખી૦

૮

પ્રભુજી પ્યારા શુભ મતિ આપો કાપો બુદ્ધિ નઠારી,
 તારણહારા મુખીઆં થઈ નિત્ય ભક્તિ કરીએ તમારી;
 પ્રભુ ચોરી ચાડી નહી કરીએ,
 નહી જૂઠું બોલી છતરીએ,
 ચોખ્ખાં રહીએ સંખી ફરીએ.

પ્રભુજી૦

(૬)

માખાપ શીખામણ સાંભળીએ,
મુખમાંથી ગાળ ન ઉચરીએ;
રીસાઈ ટંટા નહીં કરીએ.

પ્રભુભૃ

ઝટ ભણીએ આજસ નહીં કરીએ,
પ્રભુ તારું નામ સદા ભણીએ;
આ તેર શીખામણ નહીં તણીએ.

પ્રભુભૃ

૯

વિદ્યા ધન ભંડાર, જગમાં વિદ્યા ધન ભંડાર;
દે મુખ અપરંપાર, જગમાં વિદ્યા ધન ભંડાર.
ખપથી ન ખુદે ચોર ન લૂટે, જેને છે ભય ન લગાર. જગ
માત પિતાની સેવ કરાવે, મુખી કરે સંસાર. જગ
મંદિર ભજવા પંથ સૂઝાડે, શુદ્ધ કરાવી વિચાર. જગ
પરમારથમાં પ્રીત કરાવે, જેથી ઉતરીયે પાર. જગ
આ જગમાંહે સરસ ગુણોની, વિદ્યા મોટી વખાર. જગ
વિદ્યા વિણ સરવે જન કરો, જાય અફળ અવતાર. જગ
બેઠા શું આર્ય ચતુર ભુજ જોડી, અર્થ ભણે સરનાર. જગ

૧૦

મને મોકલ ભણવા માતા રે,
તને કહીશ પછી મુખદાતા રે;
માતા ઘરમાં જે માફ કામ રે,
તેતો કરીશ રજામાં તમામ રે.
ઘર રાખવાની ટેવ છોડ રે,
મને ભણવાના ઝાઝા કોડ રે;

(૭)

રોજ શીખું જઈ સખીયા પાસ રે,
પરીક્ષક મને કરશે પાસ રે.
માણ ઘેર રહે દુઃખ થાશે રે,
મારું ઈનામ મોટું જાશે રે;
મારી સહીયર લણી ગીત ગાય રે,
મને શીખવાની ઇચ્છા થાય રે.
રૂડા કેળવણીનો ક્યારો રે,
જેમાં ઉગે સુખી જનમારો રે;
માત પિતા આ ઉરમાં ધારો રે,
નહીં અલણના દુઃખનો આરો રે.
ચાહી સુખ કેરા સ્તંભ ચણાવો રે,
ભાવે બાળકી સરવે લણાવો રે;

૧૧

આજે સોનાના સુરજ મારે ઉગીયા, મારા હૃદયતણે નહિ પાર.	આજે૦
ભરી કુંકુમ કેસરના વાટકા, પૂજું શ્રી પ્રભુ જગદાધાર.	આજે૦
આજે મોતીના ચોક મેં પુરાવીઆ, પામી પૂરણ પ્રભુનો પ્રસાદ.	આજે૦
મહારા પિતાએ નીતિ વચન આપીઆં, જણે કુસુમનો વરસ્યો વરસાદ.	આજે૦
મારી માતાએ જોળે બેસાડી અને, પ્રીધાં વચન સૂણ્યાં મેં કાન.	આજે૦

(૮)

બેની સાસરીએ મુખથી સીધાવજે,	
નહી ત્યાં અહીં જેવું થાશે તોફાન.	આજે૦
કહ્યું કરવું ને કરવું નહીં જરી,	
સૌને બોલવું હમ સનમાન.	આજે૦
બહે નીતિ વિવેક તણી મુરતી,	
તો તું પામીશ જગમાંહી માન.	આજે૦
તારા પતિને પ્રભુ પદ આપજે,	
તેની કરજે તું નિત નિત સેવ.	આજે૦
નહીં વચન પતિતણું ઉઠાપજે,	
ગણજે અવનીમાંહે તુજ દેવ.	આજે૦
તારા તાતતું નામ તું દિપાવજે,	
બરજે આ શીખ મારી ધ્યાન.	આજે૦
જેન કન્યાશાળામાં તું શીખેલીશુ;	
અવું રાખજે ઉર અભિમાન.	આજે૦

૧૨

મુંદર બાઇ ચાલ્યાં સાસરીએ,
માઆપ શીખામણ આપે બેન.
લાજ વધારજે લાખેણી૦

નીચા કુળની નિરલજ નારી,
ભરથારનું વેણ ઉઘાપે બેન. લાજ૦

સામુજ કહે તે સાંભળજે,
કેઈથી વહવાડ ન કરશો બેન. લાજ૦

(૯)

જાખી રહેજે બોલ્યું સૌનું, અભિમાન ન અંતર ધરશે બેન.	લાજ૦
ધરમાં બેઠાં ધંધા કરીએ, પરવેશ બહુ નવ જમએ બેન.	લાજ૦
તમે ભણ્યાં ગણ્યાં બહુ છે ડાહ્યાં, તમને જાણું શું કહીએ બેન.	લાજ૦
મેલાં ઘેલાં તો નવ રહીએ, ચટકો મટકો નવ કરીએ બેન.	લાજ૦
કોઇ વાત કરે વાંસે લોકો, એવું ન કદી આચરીએ બેન.	લાજ૦
જે સપુત છે સારી છાટી, માખાપની લાજ વધારે બેન.	લાજ૦
મણી લોહ તણું સોનું કરશે, સોબતીને એમ મુધારે બેન.	લાજ૦
જે સંપ સગાંથી તોડે છે, કોઇ વખત હાથ ઘસે છે બેન.	લાજ૦
જે સૌનું સારું ધમ્મ છે, તેના હીલમાં દેવ તસે છે બેન.	લાજ૦

૧૩

જેની અંદર અર્થ નઠારો રે,
શીત નઠારાં નવ ગાધએ.
મુણી મુણીને સત્ય વિચારો રે,
શીત નઠારાં નવ ગાધએ.

જેમાં નહીં નીતિનો સ્વાદ રે,	ગીત૦
બાધ્યા તે તો બકવાદ રે.	ગીત૦
શીદ મુખ દુખવીએ ઠાલુરે,	ગીત૦
વીપરિત મતીને તે વહાલું રે.	ગીત૦
એવાં શીખવે ગીત સુતાને રે,	ગીત૦
ધિક તેવાં માત પિતાને રે.	ગીત૦
સારા જન તો શરમાયરે,	ગીત૦
એતો મુણતાં ઉઠી જાયરે.	ગીત૦
એતો માત પિતાનો વાંકરે,	ગીત૦
એતો જાણુ આડો આંકરે.	ગીત૦
જો સૌનું સાડું ધારે રે,	ગીત૦
નવ રાખો ચાલ નહારે રે.	ગીત૦
જેમાં હોય ઇશ્વરનું નામરે,	ગીત૦
પણ અનીતિ ઠામે ઠામેરે.	ગીત૦
એથી ઉપજે અસર નહારીરે,	ગીત૦
ચિત ધરજો ચતુર વિચારી રે.	ગીત૦
નીતિથી ઉલટુ જેહ રે,	ગીત૦
ઇશ્વરને ન ગમે એહ રે.	ગીત૦
સુધરે નહીં અંતઃકરણ રે,	ગીત૦
આવે નહીં સદ આચરણ રે.	ગીત૦
કહોતે ગાઇએ શા કામે રે,	ગીત૦
દાખે છે દક્ષપતરામ રે.	ગીત૦

માતા હેત ધરીને પુત્રીને કહે,
 તારાં સાસરીઆં ઉપર પ્રીતિ આણુરે;
 સાસરીએ શાણી સંપીને રહેજે મારી દીકરી.
 મેં તો જન્મ આપીને પાળી પ્રીતથી,
 હવે માલિક છે સાસુ તારી જાણુ રે. સાસરીએ
 તારી માતા સાચી તું ગણુજે સાસુને,
 તારું સુખ દુખ છે સઉ તેને હાથ રે. સાસરીએ
 લોકો સાસુની નિંદા ખોટી કરે,
 પણ તે પુત્રી સમ વરતે વહુની સાથ રે. સાસરીએ
 દીકરી તાળી પડે ન એક હાથથી,
 જો વહુ વાંકી તો સાસુ વાંકી થાય રે. સાસરીએ
 વહાલી મેલુ ન મન કરીએ કદા,
 કરીએ સાસુનો વિનય સદાય રે. સાસરીએ
 મીઠાં વેણથી કારજ સંપજે,
 કડવાં વચનથી બગડે તે કાજ રે. સાસરીએ
 દીકરી વિનય વિવેકથી પામીએ,
 રૂઝાં વાંછિત કાજને રાજ રે. સાસરીએ
 સામા માણસનું દીલ દુખાવીએ,
 તો દુખ ઉપજે આપણને જેમ રે. સાસરીએ
 તારી સાસુને માતા કહી બોલાવજે,
 ધરજે થીતા સમ સસરા ઉપર પ્રેમ રે. સાસરીએ

(૧૨)

૧૫

રામ તથા લક્ષ્મણ વનમાં જતાં સીતાને રામે કહેલું ધોળ.

રામ લક્ષ્મણ વનમાં સીધાવતાં,
સતી સીતાને આવતાં સાથ કહે રઘુનાથ;
પધારો પીયર ભણી.

નહીંતો અહીં રહેા સસરાના રાજ્યમાં,
હેતે હુણી મહી સામુ સંગાત, નહીંતો જોડી હાથ;
પધારો.

અમે વસ્તીમાં નહીં વસીએ વીનતા, અમે કરશું જહ
વનવાસ; તમે પામેા વાસ;
પધારો.

સાથે રથકે ઘોડું નહીં રાખીએ,
નહીં રાખીએ દાસીકે દાસ; કોઇ અમપાસ. પધારો.

તમે કોશનો પથ કીધો નથી,
ચરણે ચાલવાથી પામેા થાક, હીટી ખેંચો નાક. પધારો.

અમે વનફળ ખાધ ખુશીમાં રહેશુ,
કોઇ દિવસે તો કેવળ શાક; વિના લૂણપાક. પધારો.

વનમાં નથી મદિર નથી માળીઆં,
નથી ઘોઢવા કાજ પલંગ; રંગીન નવરંગ. પધારો.

કરશું ઘાસકે પાનની છુપડી,
મુવા સાથરો તે ખુએ અગ; એમાં શો ઉમંગ. પધારો.

વનમાં હીરનાં ચીરતો નહીં મળે,
વનમાં નહીં મળે ફરતાં ટુલેલ; કે તેલ કુપેલ. પધારો.

વનમાં નહીં મળે શાશ્વી સ્નાહૈલીઓ,
 કરશો કે સંજે ખાંતથી ખેલ; ઉમંગ ભરેલ. પધારો
 ઉજ્જ્વલ કાલે વાશે ઉના વાયરા,
 એવું દેખીને થાસો ઉદાસ; જ્યારે જેઠ માસ. પધારો
 વરસે મેઘને ઝખકશે વીજળી,
 તેવે ટાણે તો તરૂં તળે વાસ; નહીં છત્ર પાસ. પધારો
 વનમાં ધાતકી રહે છે રાક્ષસ ઘણા,
 ચારે તરફ ફરે બહુ ચોર; જેવું ઘણું જોર. પધારો
 વનમાં વાઘ વરને વાંદર જેવાં,
 ઘણાં વિચરે જનાવર ઘોર; બચે નહીં ઢોર. પધારો
 મોટા પર્વત દેખીને માનની; તમે નજરે જોય નહીં જાય
 દીઠે ખાવા ધાય. પધારો
 તમે રાજ કન્યા કાયા કોમળી,
 વનવાસનાં દુઃખ ન વેઠાય; કાયા કરમાય. પધારો
 ઘરમાં અધારૂં દેખી ડરો ઘણાં,
 નથી નીસર્યાં કદી ઘરખાર; છો નાબુક નાર પધારો
 તમે છાટી ઉમર વરસ સોળનાં,
 નથી સંકટ વેઠ્યાં લગાર; તમે કોઈવાર. પધારો
 પરણી આવીને પીયર ગયાં નથી,
 તમને મળવાને ઇચ્છે માય; ચોંધે ચીત ચાય. પધારો
 રાજા જનકજી તમને ઝાંખે ઘણું,
 તેના સંદેશા આવે સદાય; તેડાં પાછાં જાય. પધારો
 ભલી ભાતનાં ભોજન ભાવતાં,
 તમને મોકલશે મહીપાળ, પૂરાવીને થાળ. પધારો

અમે અવધે ફરી જ્યારે આવશું,
 લેશું સ્નેહે તમારી સંભાળ; ત્યારે તતકાળ. પધારો
 રૂઝી મિથિલાપુરી મન ભાવતી,
 નેમાં પામશે પરમ વિરામ; છે આપનું ગામ. પધારો
 ગોરી તમને ગમે તેમ હું કરું,
 એમ દલપતરામનો શ્યામ; કહે રાજરામ. પધારો

૧૬

એવું સાંભળીને સિતાજી કહે,
 મુણે મુંદર શ્યામ મુજણ, પ્યારા મારા પ્રાણ,
 સાથે રાખો સ્નેહથી.

જુદાં પડવાની વાત બહાલા કહે,
 તેતો બોલ લાગે તીખાખાણ, રધુકુળ ભાણ. સાથે
 સ્વામી જ્યાં તમે ત્યાં ધર માહરું,
 તમથી વેગળી તે પરદેશ, હું જાણું હમેશ સાથે
 તમે જોગીનો વેશ જે ધારશે,
 તે હું જોગણનો ધરું વેશ, જટા કરું કેશ. સાથે
 સ્વામી તમેરે સુખીતો સુખ માહરે,
 તમે દુઃખમાં તો દુઃખ મારે દેહ, એમાં શો સંજેહ. સાથે
 જે કોઈ પરણ્યા પછી રહે પીયરમાં,
 અવતાર બળ્યો ધિક્ક એહ, મુવા જેવી તેહ. સાથે
 સ્વામી તમવિના મંદિરને માળીમાં,
 ભાસે પર્વત મોટા સમાન, વસ્તીતો વેરાન. સાથે

મહાવનમાં ભરી વસ્તી ભાસશે,
 જ્યારે પામીશ દરશન દાન, કૃપાના નિધાન. સાથેં
 સાસુ સસરોને માત પિતા સહુ,
 ભલે જીવો કરો રૂડાં રાજ, મને મહારાજ. સાથેં
 સ્વામી શું કરું ભાઈ ભોળાધને,
 સ્વામી શું કરું સધયર સમાજ, કેનું નથી કાજ. સાથેં
 સાચું સગપણ જગમાં સ્વામી તણુ,
 બીજે સ્વાર્થી સધળો સસાર, કુટુંબ પરિવાર. સાથેં
 મારાં લડ પાલણુ તમે લાલજ,
 બીજે નથી આંસુનો લોનાર, કે એકે આધાર. સાથેં
 કાયા પ્રાણ થકી જે જૂદી રહે,
 તે હું તમથી જુદી પડી છેક, જીવું તજ દેક. સાથેં
 જે કોઈ જળથી જુદી પાડી માછલી,
 રાખે દુધમાં કરીને વિવેક, જીવે પળ એક. સાથેં
 તમે સુખના સાગર રહો વેગળા,
 પછી શું કરું રાજ ને પાટ, હવેલીના ઠાઠ. સાથેં
 મને હીરનાં ચીર ગમે નહી,
 મને ન ગમે ઘરેણાંના ઘાટ, મટાડો ઉચાટ. સાથેં
 હુંતો તમને દીઠે થાઉં દખતી,
 અજુદીઠે હો આંધળી ભીંત, જનમની એ રીત. સાથેં
 મેંતો સ્નેહ તોડ્યો સર્વ લોકથી,
 આંધી તમ સંગે પૂરણ પ્રીત, ચોરાયું છે ચીત. સાથેં
 જમણું જીવન તમથી જૂદાં પડી,
 હોય વિધ વિધનાં પકવાન, તે વિખનાં નિશાન. સાથેં

(૧૬)

કરીએ લોજન તમ સંગે ભાવથી,
હોય કેવળ શોક કે પાન તે શ્રેવા સમાન. સાથે૦

પડશે તડકાને તાપ વૈશાખના,
તે તો જાણીશ ચંદ્ર પ્રકાશ, રહી તમ પાસ. સાથે૦

મુજને મેલી બે પંથ પધારશે,
આવી મળવાની ધરશે ન આશ, નિશ્ચે પામું નાશ. સાથે૦

કરતી વાત ઢળી પડી ધરણીએ,
નારી જનકી થૈને નિરાશ, કહો લેતી શ્વાસ. સાથે૦

દયા કરી દેવ દલપતરામને,
સતી સીતાને દેખી ઉદાસ,
જતાં વનવાસ, સાથે રાખ્યાં સ્નેહલા.

૧૭

શિયળ વ્રત વિષે.

સાંભળજેરે સખીઓ સઉ મારી,
શિયળ ધરમ ઉર ધરીએ રે. એ રેક.

આ ભવસાગર વિશાળ તેમાં,
શિયળ હોડીથી તરીએ રે;
શિયળ વ્રતે નિશ્ચળ રહી તેનાં,
નામ સવારે સ્મરીયે રે. સાં૦ ૧

પતિવિષ્ણુ અન્ય પુરુષ સૃષ્ટિના,
ખંધુ ખરાખર ગણીયે રે.

(૧૭)

વિનયથી વાત સ્ત્રીયાને શાભે,
હાસ્ય કરી નવ હસીયે રે. સાં ૨

શીઘ્રજન પ્રતનું રક્ષણ કરતાં,
સકટ સધળાં સહીયે રે;
પતિ પ્રસન્ન સદા રાખ્યામાં,
છાંદગી અરપણ કરીએ રે. સાં ૩

મળ્યો મનુષ્યા દેહ મજનો,
શીઘ્રજન પ્રતથી ઉધરીએ રે;
જૈન કન્યાશાળામાં ગુરૂએ,
દીધેલી શીખ નિત્ય સ્મરીએ રે. સાં ૪

૧૮

આહા ! આર્ય ભૂમિની અધમ દશા આવી રહી રે.
સકળ શિરોમણી દેશ કરે દુઃખથી કલ્યાંત,
બધુ બાળકીઓને ભાવથી સરવ ભણાવજો રે;
વિદ્યા સર્વ શાસ્ત્રમાં સકળ મુખનું બીજ છે કહી રે,
આપે કલપલતા સમ યુગ યુગ સધળાં મુખ. બધું

ચંદ્રથકી રજની દીપે, દીપકથી ધરખાર;
નરનારી વિદ્યાવડે, સકળ શાસ્ત્રનો સાર,
મુશીલા આ સંસારે જનમનનો શણગાર છે રે,
સત્તારીથી સજનો મુખકર છે સંસાર. બધું

રત્ન જડીત શણગારને, ઉર એકાવળ હાર;
અંબર જરીથી આપતું, ઝાંઝરનો ઝમકાર,

રતિ સમ રૂપ છતાં જો, અલણુ અને અજ્ઞાન છે રે,
ધિક ધિક તે અખળાનો અવનીપર અવતાર. બંધુ૦

કેલવણી વિણ ભાળીએ, આળસ ઉપર પ્રેમ;
ખાળ લગ્ન બંધન અને, દ્વેષ કલેશને વહેમ,

નિંદા કરતી ભમતી ભાળો સઘળી નારીઓ રે,
દેખી સજ્જનનું કેમ દીલ નહી દુભાય. બંધુ૦

અંધા નિતિ વિવેકના, ભામિનીધીજ ભણાય;
સર્વ સુખોને સાધવા, એકજ દીસે ઉપાય,

કન્યાશાળાની આ નમ્ર વિનતી ઉર ધારજો રે,
દેજો બાળાઓને નિતિ વિદ્યાનું દાન. બંધુ૦

૧૯

સારી અને નઠારી સ્ત્રીનો મુકાબલો.

રહે સાચવટે સાફ સુંદરી સારી રે;
કરી ભૂલ ન માગે માફ નાર નઠારી રે.

ભજે ભાવ ધરી ભગવાન, સુંદરી૦
મંદિરથી પણ અજ્ઞાન. નાર૦

લે શીખામણનો સાર, સુંદરી૦
પણ અવગુણ લહે અપાર. નાર૦

ભણતી ગણતી ભલી ભાત, સુંદરી૦
લડતી વઢતી દિન રાત. નાર૦

રાખે મન વિનય વિશાળ, સુંદરી૦
પણ મનથી કૂર રીસાળ. નાર૦

પામે પૂરણ સત્કાર,	સુદરી૦
ખોએ નિજ ભૂષણ ભાર.	નાર૦
કરે સજ્જનનું સનમાન	સુદરી૦
આપે સહુને અપમાન.	નાર૦
ગાએ છે મંગળગીત,	સુદરી૦
કરતી પરનિંદા નિત.	નાર૦
મુખ વદતી મીઠાં વેણ,	સુદરી૦
કાઢે કરડાં બહુ નેણ.	નાર૦
જગમાં જશ લે સુખકાર,	સુદરી૦
ભુડપનો ઝોઢે ભાર.	નાર૦
તમે બનજો શાણાં બેન,	સુદરી૦
નહીં કાન લાહે સુખ ચેન.	નાર૦

૨૦

સતીને પતિ વિશ્વ દેવ ન સાચો,	
આ દુનિયામાં બીજેજીરે.	
દૃઢ મન ભાવના એવી રાખી,	પુત્રી પનોતીજીરે.
દંપતી પ્રેમ રસ પીજે,	પુત્રી પનોતીજીરે.
સ્ત્રીનો પતિ શણગાર,	પુત્રી પનોતીજીરે.
સાચો દંપતિ પ્યાર,	
લગ્નને વજૂતી બેડી માને,	
અણસમજી કોઈ ઠાલોજીરે;	
સમજીને મન ઝરો સુધાનો,	
સાચો પ્રેમ રસ પ્યાલો.	પુત્રી પનોતીજીરે.

લગ્ન વિધિ વેળા પતી સ્ત્રીને,
બોધ રૂડા જે આપેછરે;
સતિયોને તે પ્રાણુષી બહાસો,
સમરણ સ્થાનમાં સ્થાપે.

પુત્રી પનોતીછરે.

નામ સહિત તે બોધને ગાખી,
ચઢાવજે તું માથેછરે;
લગ્નની ફરજ તણા મહામંત્રો,
લગ્ન સમે કહ્યા નાથે.

પુત્રી પનોતીછરે.

લોક કરે ગરબડ તે વેળા,
મંત્રનું મહાત્મ્ય ન ધારેછરે;
સુણવાની દરકાર ન રાખે,
અર્થ ન કોઈ વિચારે.

પુત્રી પનોતીછરે

પવિત્ર મંત્ર લણે જે બ્રાહ્મણ,
તે પણ સમજે ન પૂરાછરે;
તો વર કન્યાને સમજાવા,
ખંત કરે કોણુ શૂરા.

પુત્રી પનોતીછરે.

પણ તે મંત્રનો અરથ હું જાણુ,
તે તુજને સંભળાવું છરે;
સંસારે તે સુખકર જાણી,
સંભળી સમજી થાવું.

પુત્રી પનોતીછરે.

તજે પરનિંદા નકારી.

પરનિંદા કરીએ નહીં બાળા, નિંદા નરકની બારી,

પર અપવાદ ઉચરતાં નિજ મુખ, લાજે થાય ખુવારી;
ન કરીયે આડી નહારી, તજે પરનિંદા નકારી. ૧

કુગર બળતો દેખે દુનિઆં, પગની લહાય નિવારી,
સરશવ સમ પરછિદ્ર પારખે, આપ છિદ્રને વિસારી;
ન છિદ્ર જીએ ગુણધારી, તજે પરનિંદા નકારી. ૨

ચાલણી કણ ન ગ્રહે પણ સૂપકં, હે ગુણ વસ્તુ સ્વીકારી,
ચાલણી સમ છિદ્રપેટા ન થઈએ, લઈએ ગુણ અવધારી;
દાપપર દિલ ન વિચારી, તજે પરનિંદા નકારી. ૩

પર કુધલીમાં કાળ ગુમાવે, નિંદાખોર નહારી,
અભણ સૂર્ખ ચણતર ચણી ઉંધુ, ભગવે પરધર દારી;
કરે નહીં નિંદા સુ નારી, તજે પરનિંદા નકારી. ૪

૨૨

સાંભળજો સજ્જન નરનારી,
હેત શિખામણ સારી જરે;
રીસ કરે કેતાં શીખામણ,
ભાગ્ય દક્ષા પરવારી. મુણજો સજ્જનોરે.

લોક વિરહ નિવાર. મુણજો ૦
જગત વડો વ્યવહાર. મુણજો ૧

મૂરખ બાળક બચક વ્યસની,
મળુને વળી નાફળ રે;
જો સંસારે સદા સુખ વાંછા તો,
ચારની સંગત વાડ. મુણજો ૨
વેશ્યા સાથે વણજ ન કરીએ,
નીચશું નેહ ન ધરીએ જરે;

ખાંપણ આવે ધર ધન જાએ,
જીવિતને પરિહરીએ. સુણજો ૩

કામવિના પરધર નવ જમ્યે,
આળે ગાળ ન દીજે જીરે;
બળીઆ સાથે બાથ ન ભરીએ,
કુટુંબ કળહ ન કીજે. સુણજો ૪

દુશ્મનશું પગનારી સાથે,
તણ્યે વાત એકાંતે જીરે;
માતા બેનશું મારગ જતાં,
વાત ન કરીએ રાતે. સુણજો ૫

રાજ રમણી ધરનો સોની,
વિદ્યાસે નવ રહીએ જીરે;
માત પિતા ગુરૂ વિણ બીજાને,
ગુણની વાત ન કહીએ. સુણજો ૬

અણજાણ્યા શું ગામ ન જમ્યે,
ઝાડતળે નવ વસીએ જીરે;
હાથી ઘોડા ગાડી જતાં,
દુરજનથી દૂર ખરીએ. સુણજો ૭

રમતો કરતાં રીસ ન કરીએ,
ભય મારગ નવિ જમ્યે જીરે;
એ જણ વાત કરે જ્યાં છાની,
ત્યાં ઉભા નવ રહીએ. સુણજો ૮

હુંકારા વિણ વાત ન કરીએ,
મચ્છા વિણ નવી જમીએ જીરે;
ધનવિદ્યાનો મદ પરિહરીએ,
નમતા સાથે નમીએ. સુણજો ૯

મુરખ જોગી રાજા પંડિત,
હાંસી કરી નવી હસીએ જરે;
હાથી વાઘ સરખ નર વઢતા,
દેખીને દુર ખસીએ.

મુખજો ૦ ૧૦

કુવા કાંઠે હાંસિ ન કરીએ,
કેફ કરી નવ ભમીએ જરે;
વરો ન કરીએ ઘર વેચીને,
જીગડે નવ રમાએ.

મુખજો ૦ ૧૧

ભણતાં ગણતાં આળસ તજીએ,
ભખતાં વાત ન કરીએ જરે;
પરહસ્તે પરદેશ દુકાને,
આપણું નામ ન ધરીએ.

મુખજો ૦ ૧૨

નામું માંડો આળસ છાંડો,
દેવાદાર ન થઈએ જરે,
કળ્પ ભયાદિક થાનક પરજી,
દેશાવર જઈ રહીએ.

મુખજો ૦ ૧૩

ધનવતોને વેપ મલિનતા,
પગશું પગ ધરી ધોવે જરે;
નાપિક્ક બેર જઈ શીશ મુડાવે,
પાણીમાં મુખ જોવે.

મુખજો ૦ ૧૪

નાવણુ દાતણુ સુંદર ન કરે,
બેઠો તરણાં તોડે જરે;
ભોંય ચિત્રામણુ નગ્ન મુચ્ચેતો,

તેહને લક્ષ્મી છોડે.

મુખજો ૦ ૧૫

જાતા ચરણે શીશ નમાવી,

આપને કરીએ સલામો છરે;
દેવ ગુરૂને વિધિએ વંદી,
કરો સસારનાં કામો.

મુણ્ણે૦ ૧૬

એ હાથે માથું નવ ખણીએ,
કાન નહી ખોતરીએ છરે;
ઉભા કહેડે હાથ ન દધએ,
સામે પુર નવ તરીએ.

મુણ્ણે૦ ૧૭

તેલ તમાકુ દુરે તણએ,
અણુગળ જળ નવ પીજે છરે;
કુળવંતી સતિને શીખામણ,
હવે નર ભેગી દીજે.

મુણ્ણે૦ ૧૮

સસરો સાસુ જેઠ જેઠાણી,
નણ્ણદી વિનય નવ મુકો છરે;
શ્યાણપણે ચેરી સંચરતાં,
ચતુરા ચાલ મ ચુકો.

મુણ્ણે૦ ૧૯

નીચ સાહેલી સંગ ન કીજે,
પરમદિર નવી ભમીએ છરે;
રાત્રિ પડે ધર બહાર ન જઇએ,
સૌને જમાડી જમીએ,

મુણ્ણે૦ ૨૦

ધોખણ માલણને કુંભારણ,
બેગણ સંગ ન કરીએ છરે;
સેહેજે કોઇક આળ ચડાવે,
એવડું શાને કરીએ.

મુણ્ણે૦ ૨૧

નિજ ભરતાર ગયો દેશાવર,
તવ શણુગાર ન ધરીએ છરે;

જમવા નાન વચ્ચે નવ જમ્યે,
દુરજન દેખી ડરીએ.

મુણ્ણે૦ ૨૨

પરશેરી ગરબો ગાવાને,
મેળે ખેલે નવ જમ્યે જીરે;
નહાવણુ ધોવણુ નદી કિનારે,
જતાં નિર્લજ થઈએ.

મુણ્ણે૦ ૨૩

ઉપડતે પગ ચાલ ચાલીએ,
હુન્નર સહુ શીખીએ જીરે;
સ્નાન સુવચ્ચે રસોઈ કરીને,
દાન સુપાત્રે દીએ.

મુણ્ણે૦ ૨૪

શોક્ય તણાં લધુ બાળક દેખી,
મ ધરો ખેદ હિયામે જીરે;
તહેની સુખ શિતળ આશિષે,
પુત્ર તણાં ફળ પામે.

મુણ્ણે૦ ૨૫

બાર વરસ બાળક સુર પડિમા,
એ બે સરખાં કહિયે જીરે;
ભક્તિ કર્યે સુખ લીલા પામે,
ખેદ કરે દુખ લહીએ.

મુણ્ણે૦ ૨૬

નરનારી બેહુને શિખામણુ,
સુખ લવરી નવિ હસીએ જીરે;
નાતિ સગાનાં ઘર છોડીને,
એકલડાં નવ વસીએ.

મુણ્ણે૦ ૨૭

વમન કરીને ચિતા ઝાલે,
નખળે આસન બેસી જીરે;
વિદિશે દક્ષિણ દિશ અધારે,
બોટયું પશુએ પેશી.

મુણ્ણે૦ ૨૮

અણુનાણુયે રૂઠુવંતી પાત્રે,
 ચેટ અણુરણુવેળા છરે;
 અગાસે ભોજન નવી કરીએ,
 એ જણુ એશી ભેળાં.

મુણુભે૦ ૨૯

અતિશે ઉતુ' ખાડું ખાડું,
 શાક ઘણું નવ ખાણું છરે;
 મૌનપણે ઓઠીંગણુ વરણ,
 જમવા પહેલાં નહાણું.

મુણુભે૦ ૩૦

ધાન વખાણી વખોડી ન ખાણું,
 તડકે બેસી ન જમણું છરે;
 માંદા પાસે રાત તણને,
 નરણાં પાણી ન પીણું.

મુણુભે૦ ૩૧

કંદમૂળ અલક્ષને બોળો,
 વાસી વિદળ તે વરજે છરે;
 જૂઠ તજે પરનિંદા હિંસા,
 જે વળી નરભવ સરજે.

મુણુભે૦ ૩૨

ઘ્રત પદ્યજખાણુ ધરી ગુરૂ હાથે,
 તીરથ યાત્રા કરીએ છરે;
 પુન્ય ઉદય જે મોટા પ્રગટે.
 તે સંઘવી પદ ધરીએ.

મુણુભે૦ ૩૩

મારગમાં મન મોકળું રાખી,
 બહુ વિધ સંઘ જમાડો છરે;
 સુરસૌકે મુખ સઘળાં પામે,
 પણ નહી એવો દહાડો;

મુણુભે૦ ૩૪

તીરથ તારણુ શીવસુખ કારણ,
 સિદ્ધાચલ ગીરનારણ,

પ્રભુ ભક્તેં ગુણ શ્રેણે ભવજલ,	
તરીએ એક અવતારે.	મુણજો ૩૫
લોકિક લોકોત્તર હિત શિક્ષા,	
છત્રીસીએ ઘોડી છરે;	
પંડિત શ્રી શુભ વીરવિજય મુખ,	
વાણી મોહન વેજી.	મુણજો ૩૬

૨૩

સતી ગણા પ્રાણધી પતિ પ્યારે રે,	
એજ શિક્ષણનો સાર સારો.	સતિ૦
પતિ આજ્ઞાને પ્રેમે પ્રમાણી રે,	
એના હૃદયહૃદ હારદ બાણી રે;	
એજ માનો ખરી મુખ ખાણી.	સતિ૦ ૧
પતિ ભક્તિમાં રાખી આ શક્તિ રે,	
છળ કપટની છાંડવી ચુક્તિ રે;	
રાખવી અતિ નિરમળ વૃત્તિ.	સતિ૦ ૨
કાન્તા કથન કવિતા સમાન,	
વહે વિષ્ણુ વડા વિદ્વાન રે;	
તેનું કાં નવ બળવો માન.	સતિ૦ ૩
પતિ નિંદા ફરે જે નારી રે,	
અપયશની તે અધિકારી રે;	
ધાય અંતે અતિ દુખીયારી.	સતિ૦ ૪
પ્રેમદા નામ પ્યારું તમારું રે,	
રાખા રમણિ ને મુંદરી સારૂ રે;	

ગર્વ અવગુણે આજ અકાશં.	સતિ૦ ૫
પતિ રૂપે ગુણે રીઝી રહેવું રે, સત્ય વચન રચિકર કહેવું રે; સમે સુખ દુખ આવે તે રહેવું.	સતિ૦ ૬
લઈ કેળવણી દૃઢ થાવું રે, જીઠા જનને આળે નવ જાવું રે; ગુણવંત ગંભીર ગણાવું.	સતિ૦ ૭
દ્વેષ કલેશને ફેંકી દુર રે, મદ્દ મત્સર તણ્યે જરૂર રે; કાન કામિનીનું એજ નુર.	સતિ૦ ૮

૨૪

સ્ત્રી નીતિ શિક્ષણુદો સદારે, અમે બાળા ઉચરીએ;
 ધાર્મિક વ્યવહારીક મુદારે, જૈની બંધુ ઉધરીએ;
 જૈનધૈતાંબર સંઘને રે, અમે વંદન કરીએ;
 ધર્મ રૂપી નૌકા વડેરે, ભવસિંધુ ઉતરીએ;
 બ્રાહ્મી સુદરી સીતા સતીરે લોલ,
 પૂર્વ ભણેલી સૌ હતી રે લોલ;
 કેળવણી નીતિ લઈ ભલીરે લોલ,
 કીર્તિ કરી જેણે ઉજળી રે લોલ;
 અભણ મૂરખ માતાની સંતતિ, મુરખ નિરૂઘમીરે લોલ;
 સદ્ગુણી માતની દીકરી સદ્ગુણી, વહુ સાસુ સમીરે લોલ;
 કદી નીચ કોઈ નીવડે, નહીં કેળવણી દોષ;
 નીચ સંગતનો દોષએ, તણ કરીએ નીતિપોષ;

જૈન કન્યાશાળા ભલ્લીરે લોલ,
 શ્રાવિકા શાળા નિર્મળીરે લોલ;
 ધાર્મિક નૈતિક જ્ઞાનનીરે લોલ,
 સ્થાપો સુવિજય નિશાનનીરે લોલ;
 દેશની ઉન્નતિ કોમની ચડતી, સ્ત્રી શિક્ષણ વિષેરે લોલ;
 ધીર વીર બળબુદ્ધિ નિધાન, પ્રજા પ્રાકૃતી થશેરે લોલ;
 સ્ત્રી નિતિ શિક્ષણ ભાવે સાંકળચંદ્ર સુણાવે;
 શ્રી સંઘને ભક્તિ ભાવે મોતીડે બાળા વધાવે. સ્ત્રી

૨૫

શ્રી જીનમુખ સખી મારી, નિરખવાને હું થઈ બેસી;
 મમતા માયા મહિ માંહેની મેં મુજ મન થકી મેલી
 સંસાર સાગર દોહિલો, તરવાને ભક્તિ તમારી;
 મોહ માયા દૂર કરવાને, છે પ્રભુ ભક્તિ તમારી;
 ત્રિવિધ તાપ તે થકી ટળે રે લોલ,
 મનુષ્ય દેહ ફરી નહીં મળે રે લોલ;
 સંકટ સહીને શીળ પાળવું રે લોલ;
 ભક્ષ ચોરાશી દુઃખ ટાળવું રે લોલ;
 નદીઓ તણાં જેવાં પૂર છે રે લોલ,
 જીવાની તેવાં આ જરૂર છે રે લોલ;
 ધર્મ તણાં મર્મ ઉર ધારણ રે લોલ,
 પરમાર્થ સંત સૌ વિચારણે રે લોલ;
 જે કોઈ જીન ભક્તિ દીન રાત કે, કરશે ભાવથીરે લોલ;
 જેને શ્રી નવપદ્મું ચિંતન, ચિતથી દૂરે નથીરે લોલ;
 તેનાં જનમ જનમનાં પાતક, સરવ દૂરે થશેરે લોલ;
 તે જન આ દુનિઆમાં દેવ, સમાં મુખ પામશેરે લોલ;
 નીતિ તણી અમૃત સરિતા સમ મુખ નથી
 દેનાન કરી સખી છુટી જઈએ દુઃખી ભવથી

બેની સદાચાર પાળી સંસાર મુધારીએ રે;
લાજ વધારીએરે.

બેના શિષ્યજ સુભુષણ સજીએ,
પરનિંદા તજીએ પ્રભુ ભજીએ;
પતિવ્રત પાળી ઉભય સુકુળ અજવાળીએરે. બેની. ૧

વિનય વિવેક વડીલનો કરીએ, વેર ઝેરને વાદ વીસરીએ;
અધિક ઉણે સંતોષી રહી મન વારીએ રે. બેની. ૨

પતિની આવક જવક ભાળી,
ખરચ ખુરણ કરીએ સંભાળી;
હઠ કરી કાંઈ ન લઇએ, નિજ મન મારીએરે. બેની. ૩

જીડી વાત ન મુખ ઉચરીએ,
પરની વાતે ખેટ ન ભરીએ;
ખોટી આજે પરને પીડ ન પાડીએ રે. બેની. ૪

ચોરી ચાડી ચૂગલી તજીએ,
અદેખાઈ તજીએ સુખ સજીએ;
શોક્ય બાળને નીજ બાળક સમ પાળીએરે. બેની. ૫

ઝીણું આછું વસ્ત્ર ન સજીએ,
અંગ અછકલાવેડા તજીએ;
કુળવંતી કજીએ કંકાસ નિવારીએરે. બેની. ૬

સીતા દમયંતી પંચાળી,
સતંત્રોના ગુણ નિત્ય સંભાળી;
તસ પગલે ચાલી જગજશ વિસ્તારીએ રે. બેની. ૭

વિદ્યા ભણી વિપરીત જે ચાલે,

માત તાત લજવે દુખ સાલે;
 ભણ્યું ગણ્યું બોલ્યું દરીએ એ નારીએ રે. બેની. ૮
 સદાચાર નિરમળ શીળ પાળે,
 મુકુળા સ્ત્રી ચાલે શુભ ચાલે;
 સાંકળચંદ સુજશ સંસારે સારીએ રે. બેની. ૯

 ૨૭

મુણા શાળી સાહેલી રે, શીખામણ હેત ભરી;
 મેલ મન કેરો મેલી રે, મુધરવા ખત ધરી. મુણા૦
 સમજે તેને કહીએ રે, અજ્ઞાનીને રીસ ચડે;
 માટે અજ્ઞાન તણએ રે, જેથી જગ બોજ પડે, મુણા૦
 દેવ મુગુર પતિને રે, નમીએ નિત્ય પ્રેમધરી;
 કહ્યું શાસ્ત્રે સતિને રે; અનાદિની રીત ખરી. મુણા૦
 કોઈ પૂછે આપણને રે, ઉત્તર દેહએ હરખે કરી;
 વેણુ કઠોર ન વદીએ રે, નિરાશ ન કરીએ જરી. મુણા૦
 કદી કોઈ ગાળો રે, આપણને કે રીસ ભરી;
 ઉત્તર સામે ન વાળો રે, કળવ તી એ રીત ખરી. મુણા૦
 કદી નવ કહાવે રે, નોકરને પણ હુકમ કરી;
 જેથી આણું ન આવે રે, કરે કામ ખત ધરી. મુણા૦
 તણ કોઈ કપટને રે, ધરો ક્ષમા સરળ ચિત્તે;
 ન બોલો નટ ખરને રે, પાળો શીળ પુર્ણ પ્રીતે. મુણા૦
 હઠ લોભ ને મમ્મત રે, કરો દૂર વિનય ધરી;
 કરો સમતાશું ગમ્મત રે, દુખી નહીં થાશો જરી. મુણા૦
 દુખી મુખ પરનાં રે, કોણું મન નવ લાવો;
 કર્યાં પરભવનાં રે, મળ્યાં જાણી ધરમ ધ્યાવો. મુણા૦

હૃદયે દયા ધરશે રે, દીલે દાઝી અન્ય દુઃખે;
તોજ નિશ્ચય તરશે રે, દુઃખી સંસાર સુખે. મુણા૦

૨૮

સખીઓ નિજ નિજ નીતિ ધર્મ સદા
સંભાળીએરે, એ રાગ.

સજની રજની વાસર પર મંદિર નવિ પેશીએરે,
લાજે જાત માતને તાત સસુરનું કુળ,
ધ્યાનતણી પરે કુટી લુટે લજ્જા પાપીયારે
આંગળી દેખાડી કહે લોક કયું પ્રતિકુળ;
બેહેની શિયળ સુભૂષણ સજીએ આ સંસારમારે.
સતિને પતિ વિણ પારકો, ભ્રાત તાત અનુકુળ,
સ્વપ્ને અવર ન ચિંતવે, જાણે વાગ્યું શુળ;
ગુણવંતિ ગારી નવ ચુકે પતિવ્રત ધર્મથીરે,
જે કુટિલા પરધર ભરકે તસ માથે ધૂળ, બેહે૦ ૧
પ્રેમ સહિત પરપુરૂષથી, હાશ નવ કરીએ વાત,
અસુર સવારે એકલાં; જઈએ નહીં એકાંત,
નટવીટ પરનર સાથે નયણા નયણ ન જોડીએ રે,
લાજ સહીત આધું આઠી સંચરીએ વાટ, બે૦ ૨
સદાચાર નવ ચુકીએ, સુખ દુઃખ પડે અપાર;
જતાં પ્રાણ પરવશ થતાં, તજે ન શિયળ શ્રીકાર;
ચંચળ ચાલે ચાલી તાલી હાથ ન આલીએ રે,
પોટી ખુદ્રે આળસ ખાઈ કરો ન બિકાર, બેહે૦ ૩

વિષય બુદ્ધિથી અવરની, ગ્રહો ન વસ્તુ હાથ,
 નાર કાર નારથી, પ્રીત ન કરીએ સાથ,
 રતિ પતિરૂપ સખા પર પુરૂષ નજર નહીં ભાળીએરે,
 હોય કરૂપો પણ ગણીએ પ્રભુસમ નિજ નાથ. એ૦ ૪
 સિતા દમયંતી સતિ. નમયા ગુણ ભંડાર.
 પ્રાણાંતક સંકટ સહી, રાખ્યું શિયળ શ્રીકાર,
 કનક પીતળની થાય પરિક્ષા સરસ કસોટીએરે,
 દણીધર કુલ માળ પાવક જળ શિયળે ધાર, એ૦ ૫
 માત પિતાસમ જાણીએ સાસુ સસરો જેઠ,
 નણદ દેરાણી જેઠાણીનો કરે વિનય દુખવેઠ,
 ક્લેષ ન કરીએ ધિરજ ધરીએ વિપત વિષે ધણીરે
 પરનિંદા તણએ ભણએ પ્રભુ સારી પેઠ એહો ૬
 નિજ તનુજને ઝોકલો, ભણવા શાળા માંદા,
 પ્રવીણ થતાં નિજ ધર્મમાં, સંતતિ સારી થાય,
 કન્યાશાળા જૈન ધર્મની, જયવંતી રહોરે;
 આશિર્વાદ વહે શુભ સાંકળચંદ સદાય, એહો ૭

 ૨૬

“ગોકુળીએ લઇ ચાલોરે ઓખવરાજ
 અમને ” એ રાગ.

બાળાઓ હરખે ભણાવો, રવદેશીઓ સાંભળો રે;
 ઉર ધરો સુખના ઉઠાવો, રવદેશીઓ સાંભળો રે;

જાતિ વરા વરઘોડાનાં મહોટાં,
 ખરચોનાં લેખાં ગણાવો; સ્વદેશીઓ
 લગન સમે તમે શીદ થઇ બેલા,
 દહે બાળક પરણાવો; સ્વદેશીઓ
 ધર્મને પથે લુલા નવ પડશો,
 કીર્તિના સ્તંભ ચણાવો; સ્વદેશીઓ
 અન્ય મકી પડતુ આ સમામાં;
 ભાવે મુતાને લણાવો; સ્વદેશીઓ
 શાળા બાળાઓ માટે સ્થાપવામાં,
 ઔદાર્ય અધિક જણાવો; સ્વદેશીઓ
 જૈન કન્યાશાળા સમી શુભ શાળા
 સર્વ ગામોમાં સ્થપાવો; સ્વદેશીઓ

૩૦

(જદવરાય પરણ્યા શકમણીરે એ રાહ.)

સાસરવાસણીને માતા કહે સ્નેહથીરે;
 દિકરી ધરજો મનમાં નારી તણા ધર્મ મારી
 લાડકવાઇ લાખેણી રે;
 દિકરી પતિવ્રતાવ્રત પ્રેમે પાળવુંરે;
 કરવાં કંથ રીઝે એવાં રૂડાં કર્મ મારી૦ ૧
 દિકરી ધરખણી તે તો રાજ ગણા રે;
 દિકરી પ્રેમદા તે ધરનો પ્રધાન મારી૦
 દિકરી ધરની સંભાળ સારી રાખવી રે;
 સર્વ સાચવીને સખવો સામાન, મારી૦ ૨

કરકસરથી ધનને બચાવવું રે;
 થવા દેવો નહિ કાંઈપણ બિગાડ, મારી૦
 સારી નારી વડે આપે ઘર ઉજળું રે;
 ગંદી નારી વડે દીસે ગંદવાડ, મારી૦ ૩
 સામુ સસરાની પ્રતિજ્ઞા ગ્રેમે પાળવી રે;
 કોઈને કહિયે નવ કહિયે કહવું વેણ, મારી૦
 મીઠાં વચનથી મરમ મનાવિયે રે;
 જેથી શુણ્ણતાં લાગે દીલમાં સુખ દેણ, મારી૦ ૪
 આઘી પાછી એકે વસ્તુ થવા દેવી નહિ રે;
 લઇને ગાઠવવી જ્યાં હોય જેનું સ્થાન મારી૦
 સર્વે સમયનો સાજ હાજર રાખિયે રે;
 ખાન પાન તથા સોપારી ને પાન, મારી૦ ૫
 આવ્યાં ગયાને આદરમાન આપિયે રે;
 જેથી વિશ્વ વિષે થાય વિવિધ વખાણ, મારી૦
 ઠંકરી ઠગારા જનોથી ન ઠગાઇએ રે;
 જાદુ જાંત્ર મંત્રમૂર્ત્યે જુઠા જાણ, મારી૦ ૬
 લખિયે ખાનગી ખરચનો હિસાબ પોતે રે;
 સર્વે વસ્તુ તણે લખિયે સારો નોંધ, મારી૦
 ભરત ચીતરની કળા નવ ભુલિયે રે;
 ભલા ભણતરને ભુલિયે ન બોધ, મારી૦ ૭
 ધણી ઉદમ કરીને ધન ધાન્ય રજે રે;
 ધર ધંધો તે તો કામનીતું કામ, મારી૦
 જારી રીતે કરવી સ્વામીને સહાયતા રે;
 દહે શીખામણ દલપતરામ. મારી૦ ૮

૩૧

સખોઓ નિજ નિજ નીતિ ધર્મ સદા સંભાળીએરે,
 પરમ પવિત્ર પતિવૃત્ત પટકુળ કરી પરિધાન;
 સાસુ સસરા માતપિતાની સેવા સાચવોરે,
 ભાવ સહિત ભક્તિથી નીત ભજીએ ભગવાન.
 એવા ઉત્તમ ગુણથી ઉભય સુકુળ અજવાળીએ રે ટેકો
 સાખી.

નજરે નજર ન જોડીએ નાથ વિના નરઃસાથ;
 પરનરને નવ આપીએ તાલી હાથે હાથ;
 હસવું રમવું જમવું એકાન્તે નવ બેસવું રે;
 પતિ વિણ પતિના પણ સદ્ભિત્રોની સંગાથ એ
 સાખી.

નાથ વિના કરવી નહિ, વિનોદ રસની વાત,
 વિશ્વ વિરૂદ્ધ ન વર્તવું, ભલે તાત કે ભ્રાત.
 સજની ભ્રષ્ટ થવું નહિ, સુધરી સદ આચારથીરે;
 નીરલજ નટખટની સોખત તજવી સુખભણ એ
 સાખી.

કુળી કટુપ કુબડો, નિર્ધન નિરખળ કાય;
 મતિહીન પતિત પતિ મળે એ સતીને સુરરાય.
 જોડી પણ અગુઠે દ્રષ્ટિ આધું ઝોડીએરે,
 સુખકર સાચવીએ સૌ સાથે સંપ સદાય. એ
 સાખી.

ઉંચે સ્વરે ન ઉચરવું, સુકીને મરજાદ
 કુલીન ખૂદન કરવો નહિ વડીલથી વિવાદ;
 ચંચળ ચાલે ચટક મટક ચતુરા નવ ચાલીએરે,
 શિવમુત કેશવની શીખામણ અંતર ચાદ. એ
 (પવિત્ર લીલાવતી,)

સાચી સમજણ બુદ્ધિને ખોટી રે લાગે,
સંત મનાવે તો માનું હો લોલણી;
સાચી સમજણ બુદ્ધિને ખોટીરે લાગે. ટેક.

શીળ સંતોષ કહો તો કલ્પિં ઘડાવું;
કરુણાની કાંખીઓ પહેરાવું હો લોલણી. સાં ૧

વિવેક વિચાર કહો તો વિંછવા ઘડાવું;
હર્ષના ધુધરા બંધાવું હો લોલણી. સાં ૨

સાધન સપતિ કહોતો ચુડલો પહેરાવું;
ક્ષમાની ચીષો ચઢાવું હો લોલણી. સાં ૩

જ્ઞાન વૈરાગ્ય બાળુબંધ સોવરાવું;
શાન્તિનું રત્ન જડાવું હો લોલણી સાં ૪

પ્રેમનાં પુષ્પો ગળામાં નંખાવું;
લક્ષનો દારડો પોરાવું હો લોલણી. સાં ૫

ટેક રૂપી કહો તો તુશીઓ ઘડાવું;
કયાની રામણી બંધાવું હો લોલણી. સાં ૬

સલસગ રૂપી ધુલર ઘડાવું;
લગ્નનું લોળિયું પેરાવું હો લોલણી. સાં ૭

ભક્તિરૂપી કહો તો વાળી ઘડાવું;
શુક્તિની ચુનીઓ મેલાવું હો લોલણી. સાં ૮

મેહનું નયણે કહો તો કાજળ સરાવું;
હેતની આડીઓ કરાવું હો લોલણી. સાં ૯

સીધી સમજણ કહો તો સેથો પૂરાવું;
જોગનો ચાંદલો ચાણવું હો લોલણી સાં ૧૦

ધીરજરૂપી કહો તો વેણો ગુંથાવું,
ગુરૂગમ ગોફણો ભરકાવું હો લોલણી. સાં ૧૧

ચોખી ચાલની તમને ચોળી શીવડાવું,
ચેતન ચુંદડી પેઢેરાવું હો લોલણી. સાં ૧૨

માચી કરણીનો કહો તો કંચવો શીવડાવું,
ભાવવું ભરત ભરાવું હો લોલણી. સાં ૧૩

દાસ ગોપાળ કહે એ સમજણ સાચી,
દક્ષનો લક્ષ બતાવું હો લોલણી. સાં ૧૪

(“ હારે દાણ માગે રે દાણ માગે. ”—એ રાગ.)

હારે ક્રોધ કાળો રે ક્રોધ કાળો,
હારે બહુ સમજને ક્રોધનું મોં બાળો રે; ક્રોધ કાળો.

હારે ક્રોધે ન કર્યાનું કામ તે કરાશે;
હારે પછી પસ્તાવો પેટ ભરી શાશે રે. કો ૧

હારે ક્રોધ પાપ રૂપ ઝર છે પ્રમાણો,
હારે ક્રોધ જીરવે તે જન મોટું જાણો રે. કો ૨

- હાંરે ક્રોધ ભોરિંગ ભયંકર ભાસે.
 હાંરે ક્રોધ વા'લામાં વેર વડુ વાસે રે. કો ૩
- હાંરે જેની કાયામાં ક્રોધ ઘણો વ્યાપે,
 હાંરે એની અક્કલ તો ઉડી જાય આપે રે. ક્રોધ ૪
- હાંરે હોય માણસ મહા ભલું મજનુ,
 હાંરે દીસે ક્રોધી થાય ત્યારે તે દિવાનુ રે. કો ૫
- હાંરે વર વાધ કપિ રીંછ હોય કેવું,
 હાંરે ક્રોધવાળું જણાય જન એવુ રે. કો ૬
- હાંરે ક્રોધ ભડકો છ આગ કેરો ભારી,
 હાંરે તેથી ચેતીને ચાલજો વિચારી રે. કો ૭
- હાંરે સોનુ તાપમાં તપાવી જોઈએ જ્યારે,
 હાંરે તેની કિંમત ખરી જણાય ત્યારે રે. કો ૮
- હાંરે તેમ માણસને ક્રોધ જ્યારે થાશે,
 હાંરે તેનો ભાર તોલ તે સમે જણાશે રે. કો ૯
- હાંરે જેમાં દીસે ગભીરતાઈ જેવી,
 હાંરે એની કિંમત અધિક જણો એવી રે. કો ૧૦
- હાંરે ક્રોધ જણો જમપૂર કેરું ખાડ,
 હાંરે જશે નરકમાં ક્રોધ કરનાડ રે. કો ૧૧
- હાંરે ક્રોધ કરશો નહિ ક્રોધ ઠામે,
 હાંરે દીધો ઉપદેશ દલપતરામે રે. કો ૧૨

કન્યા કમળાગૌરી ચોંપે ચાક્ષી સાસરેરે,
કહે મુનિથા માતા પુરો જણાવી પ્યાર,
મારા દિલની ડાહી દિકરી રે,

દિકરી લાડે કોડે મેં તને લગાવી નહિ રે,
દિકરી ચાક્ષી હુંતો રહિને દહાડા ચાર. માં ૧

દિકરી સ્વામીની સેવા હું કરજે સર્વદા રે,
દિકરી પતિને તુ ગણજે તારો પ્રાણુ; માં

દિકરી પોતાનો હું ધર્મ પ્રીતે પાળજે રે,
દિકરી તેથી તારૂં પ્રભુ કરશે કલ્યાણ. માં ૨

દિકરી જે બેઠાએ તે જરૂર મંગાવજે રે,
દિકરી હવે કદી હું થઇશ નહીં હેરાન; માં

દિકરી તારાં આંસુ તેતો મારૂં લોહીછેરે,
દિકરી તન મન ધન મેં કર્યા તને કુરબાન માં ૩

દિકરી સ્વામીની આજ્ઞા લઈ મળવા આવજેરે,
દિકરી ઘડીએ નહિ તો જઇશ નહીં પરવેર; માં

દિકરી સર્વેનું બોલ્યું હું સાંખી રાખજે રે,
દિકરી કોઇના ઉપર કદી ન રાખીશ ઝેર, માં ૪

દિકરી કપટી લોકો બોલે ત્યાં નવ બેશીએરે,
દિકરી મુણ્ડતાં ઉપજે મનમાં મોડું શૂળ; માં

દિકરી સ્વામીનો હું સ્નેહ સદા વધારજે રે,
દિકરી તે છે તારો સર્વ મુખનું મૂળ, માં ૫

દિકરી સદ્ગુણ લેવા શાસ્ત્ર સારાં શીખજે રે,
દિકરી આળસ છાંડી, કરજે તું વ્યવ્યાસ, માં ૧

દિકરી દુષ્ટ જનોથી દૂરજ રહીને દેખીએ રે,
દિકરી વિપધરનો જેમ કરિયે નહિ વિશ્વાસ, માં ૨

દિકરી મત્ર તંત્ર જંત્ર જીહા જાણજે રે,
દિકરી એ તો સર્વે કુતારાના ઢંગ, માં ૩

દિકરી ઇશ્વરનું ધારેલું નીપજે રે,
દિકરી ભ્રમણાથી તો થાય ધર્મનો ભંગ, માં ૪

દિકરી દિલમાં દયા સૌની ઉપર આણીએ રે,
દિકરી પરઉપકારી કરિએ રૂઝાં કામ, માં ૫

દિકરી વૃદ્ધ મનુષ્યની મરજદા નવ મંદીએ રે,
દિકરી લાજ તણને લડીએ નહિ કોઇ હામ, માં ૬

દિકરી ગંભીરતાનો ગુણ રૂઢમાં રાખીએ રે,
દિકરી વહાલામાંહિ કરિયે નહીં વિરોધ, માં ૭

દિકરી સર્વેનું યોદ્યું સાચું નવ માનીએ રે,
દિકરી અસત્ય સત્યનો સદાય કરીએ શોધ, માં ૮

દિકરી સંસારનાં સુખ છે સર્વે સંપમાં રે,
દિકરી કુસપ તેતો કષ્ટતણા કોઠાર, માં ૯

દિકરી કુકારો તો કદી ન કરિએ કોઇને રે,
દિકરી અદબ તણને કરીએ નહિ ઉચ્ચાર, માં ૧૦

દિકરી વસ્ત્ર ને વાસણ સ્વચ્છ રાખીએ રે,
દિકરી સર્વે ચીજો જોઇને કરિએ સોજ, માં ૧૧

દિકરી આનંદમાં અવસર સધળો ગાળીએ રે,
દિકરી રીસ કરી નવ રહીએ કોઈ રોજ, માં ૧૧

૩૫

સજની સદ્ગુણના સણગાર,
સજને શોભીએ રે લોલ;

નિર્લજ નફ્ટ કપટ કરનાર કને
નવ થોભીએ રે લોલ.

નિર્મળ સમતા ગંગ તરંગ વિષે
નીત નહાઈએ રે લોલ.

સદ્ગુરુ બોધ સુગંધી અંગ
ઉમંગે વાઈએ રે લોલ.

ઉત્તમ કુળ મરજદા અબર
પહેરી પ્રીતિએ રે લોલ.

તજીએ અવગુણ અધીક આડંબર
રહી એ રીતીએ રે લોલ.

કરી નીતિ કુમકુમ તીલક કપાળ,
વિશાળ દીપાવીએ રે લોલ.

લગવંત લકતી ભ્રમર વિચાર કે,
આડ આપાવીએ રે લોલ.

લજ્જા અંજન આંખે આંખ,
જગત જશ જામવા રે લોલ.

(૪૩)

રાખો મુક્તિ રતન અલિલાખ,
પ્રભુ પદ પામવારે લોલ.

હીત સત્ય મધુર વચન તંબોળધી,
વદન વિભુષીએ રે લોલ.

રાખી પ્રભુપદ ચિત્ત રંગ આવ
પાતકની પીસીએ રે લોલ.

સજી કર દાનમણિકંકણ,
કુળવટ નવ ચુકીએ રે લોલ.

પહેરી પ્રભુ આજ્ઞા ઝાંઝર ઝટ,
પગ પછી મુકીએ રે લોલ.

વિદ્યા હુન્નર હીરલા હાર,
હરખી હૈયે ધરોરે લોલ.

લણી જન પ્રકરણ વિવિધ પ્રકાર,
તમે કંઠે કરોરે લોલ.

શ્રદ્ધા શ્રેષ્ઠસુ આળ વાળ,
સરસ મુધારીએ રે લોલ.

ગુંથી જન ગુણ કુસુમની માળ,
કુંચુકી ઉર ધારીએ રે લોલ.

શ્રી જન ગુણ ગુલબારા ગુલાબ,
મુવાસ સદા શૃંગારે રે લોલ.

લાયક જે સમકીત ધલિકાખ,
લલીત લલના લહોરે લોલ.

(૪૪)

સહુ ઉપર પુત્રી સમ સ્નેહ,
ડાહીબાધ ધરે રે લોલ.

આપી સુગુણ આભુષણ એહ,
સાસરવાસો કરે રે લોલ.

સજશે આ શણગાર અખંડ,
હેવાતણ એહનું રે લોલ.

શિવ સુત કેશવ પુન્ય પ્રચંડ,
એ છ તેહનું રે લોલ.

૩૬

“ અમે ધડરીઓ ગઢ જીત્યાં રે આનંદ લલા’-એ રાગ)

એક હતી મુસાફર ઘેલી રે મુણજે સાહેલી.
તેની આગળ એક તપેલી રે. સુ૦ ૧

ગઢ રાતની રાખી એ હી રે, સુ૦
ઉઠી પરભાતે માંજવા બેહી રે. સુ૦ ૨

ઘણી રીતે ઘશી ઘશી થાકી રે, સુ૦
તોએ ડાઘા રહ્યા બહુ બાકી રે. સુ૦ ૩

પુરી રીસે તપેલી ઉપાડી રે, સુ૦
સામી લીંતની સાથે પછાડી રે. સુ૦ ૪

લઘ પથરો તપેલીને કુટી રે, સુ૦
પડ્યાં ફાંકાં તપેલી તો કુટી રે. સુ૦ ૫

(૪૫)

થયા ખપાર ભુખતો લાગી રે,	સુ૦
પછી વાસણુ માગવા લાગી રે.	સુ૦ ૬
એને વાસણુ આપે ન કોઈરે,	સુ૦
પછી રાગ તાણી ઘણી રોધ રે.	સુ૦ ૭
તોય થૈ ન તપેલો સાજી રે,	સુ૦
હસે લોક ને તે મરે લાજી રે,	સુ૦ ૮
જેથી સ્વાસ્થ આપણો જરીયે રે,	સુ૦
તેના ઉપર કોઈ નવ કરીએ રે,	સુ૦ ૯
લાત દૂઝતી ગાયની ખમીયે રે,	સુ૦
તેને તણ્યે તો દુધ કયાં જમીયે રે,	સુ૦ ૧૦
કોઈની સાથે ઢંકારે લડીયે રે,	સુ૦
એમાં આપણે હલકાં પડીયે રે,	સુ૦ ૧૧
સાંખી આલે તે માણસ મોટું રે,	સુ૦
દલે સાચું માનો નથી ખોટું રે.	સુ૦ ૧૨

૩૭

ખાળપણામાં ખાળનાં, તવ કરવાં લગન;
જો કરીયે જાણી જોઈને, વડું ઉપજો વિધન.
ખાળ. ૧

જેમ આંખે માર જોડલી, ધારે કેરીઆ કોઈ;
વિદ્યાસથી વકરો કરે, રહ્યું આંતે તે રોઈ.
ખાળ. ૨

જે કદી જોડું તે ઉછરે, નાવે મળતો સ્વભાવ,
આખી ઉમ્મરમાં એહને, દીસે દુઃખનો દેખાવ.

બાળ. ૩

આણુ બનતી તણા એહને, જ્યારે ઉપજે અકેાર;
એ માનનીના મુખની, ગાળો ખાય છે ગોર.

બાળ. ૪

સમજણ કાચી શીશુપણે, નહિ મન સ્થિર ઠાર;
કહો તેને કેમ કરાવીએ, આખી વયનો કરાર.

બાળ. ૫

અગ્નિરૂપે ઈશ્વર ગણી, જે ઠરાવ્યો જમાન
શું સમજે શિશુ બાપડાં, જેને જરીએ ન જ્ઞાન.

બાળ. ૬

માબાપની મુરબાઇનો, એતો છે આડો આંક;
વાંકું થયે પછી વેવલાં, કાઢે કર્મનો વાંક.

બાળ. ૭

લહાવો લેવાની લાલચે, કંઈક લાજને કાજ;
આંખો મીઝીજે ઉંડે કુવે, પડે કરિ પતરાજ.

બાળ. ૮

પાછળ શું પસતાઈએ; એવો કરીને અનર્થ;
પાણી પીને ઘર પૂછીએ, એથી શું સરે અર્થ

બાળ. ૯

સંકટ દેખી સુતા તણું, કરે બાપ વિલાપ;
માતા મુખે માહો દુઃખના, શબ્દ ઉચ્ચારે આપ.

બાળ. ૧૦

“ સુંદરબાઇ ચાલ્યાં સાસરીએ -’—એ રાગ.

સંસાર વિકટ વન સરખો છે.
સ ભાળીને સાચવજો બેહેન,
વચમાં રસ્તો વસમો છે;
ઠગ ચોર રહે છે કોઈ ઠામે,
ઠરિ ઠરિને ઠગલાં ભરજો બેહેન-વચમાં ૧

ક્યાંધ વાઘ વરૂના સ્વર મુણશો,
ક્યાંધ મોર બપૈયા બોલે બેહેન-વચમાં
ક્યાંધ શીતળ છાયા સારી છે;
ક્યાંધ તાપ તપે વણુ તોલે બેહેન-વચમાં ૨

ગલીર થજો ગભરાશો માં,
ધરી ધીરજ આગળ ધસજો બેહેન-વચમાં
સાહુકાર વસે જ્યાં સતવાદી,
સમજ ત્યાં વાસો વસજો બેહેન-વચમાં ૩

વળિ સોખત પણ સજજો સારી;
શીખામણુ શુભ સાંભળજો બેહેન-વચમાં

અનુભવિ જનની આગળ જઈને,
પુછીને પંથ પળજો બેહેન-વચમાં ૪

સતિયો જે રસ્તે ગઈ સજ થઈ,
તે નકશો જો જો નરખી બેહેન-વચમાં

શું સાફ ને શું નરશું છે,
પેખીને લેજો પરખી બેહેન-વચમાં ૫

(૪૮)

તમે દયા ધણી દીલમાં ધરજો,
દુઃખ દુખો જેને રૂહે બહેન—વચમાં ૦
મૃગ તૃણા જેવી મારગમાં.
નદિયા મોટી નિરખાશે બહેન—વચમાં ૬
પણ તે પાણી નથી પીવાનું;
પીવા જનાર ડગાશે બહેન—વચમાં
કોઇ ઠેકાણે બહુ કાઢવ છે,
ઠરિયા પર્વત કોઇ હામે બહેન—વચમાં ૭
મ્રણ કરણાથી કંઈ પાર પડ્યા,
હીડા છે દલપતરામે બહેન—વચમાં ૮

૩૯

ચેતે તો ચેતાવું તને રે પામર પ્રાણી. ૧૬૬.
સજી ધરખાર સાડું, મીઠ્યા કહે માડું માડું;
તેમાં નથી કશું તાડું રે પામર પ્રાણી. ૧
તારે હાથે વવરાશે, તેટલુંજ તાડું થાશે;
ખીજું તો ખીજને જાશે રે, પામર ૨
માખિયાએ મધ કીકું, ન ખાકું ન દાન દીકું;
લુટનારે લુટી લીકું રે, પામર ૩
ખખેરીને હાથ ખાલી, ઓચિંતાનું જવું
ચાલી; કરે માથાકુટ ઠાલી રે, પામર ૪

(૪૯)

સાહુકારીમાં સવાયો, લખોપતિ તું લખાયો;
 કહે સાચું શું કમાયો રે, પામર૦ ૫
 આવે તારી સાથે એવો, કમાયો તું માલ કેવો;
 અવેજ તપાસ તેવો રે, પામર૦ ૬
 દેવે નર તવું દીધી, તેં તો ન કિમ્મત કીધી;
 મણી સાદે મેશ દીધી રે, પામર૦ ૭
 ખોળામાંથી ધન ખોયું, ઘુળથી કપાળ ધોયું;
 બાણપણું તારું બોયું રે, પામર પ્રાણી. ૮
 હાથમાં છે બાણ, કર તું પ્રભુને રાણ;
 તારી મુઠી કર તાણ રે, પામર પ્રાણી. ૯
 હાથમાંથી બાણ જશે, પછિથી પસ્તાવો થાશે,
 કશું ન કરી શકાશે રે, પામર૦ ૧૦
 મનનો વિચાર તારો મનમાં રહી જનારો;
 વળતી ન આવે વારો રે, પામર૦ ૧૧
 નીસર્યો જ્યાં શરીરથી પછી તું માલેક નથી;
 દલપતે કીધું કથારે, પામર પ્રાણી. ૧૨

૪૦

અરે શું માનવનો અલિમાન
 પલકમાં ટળી જશે રે;
 ખરે જેમ પીંપળ ઉપર પાન-
 પલકમાં ખરી જશે રે;
 પલકમાં ખરી જશે રે-
 માટીમાં મળી જશે રે—અરે૦

ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક મુખની
 ના આ... ..રે નથી;
 મુઠ મમતામાં તોયે મરતા
 આ આ..... ..રે મથી.
 પામર નર નાદાન—અરે શું
 કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ગાડવો;
 સમજી જને સમજી જઇ
 અભિમાનને વણસાડવો.
 અભિમાન ક્ષણિધરને નહિ
 દુધ પાઇને પેદાડવો;
 રાવણ સરીખે માનથી
 લીધો નથી કંઈ લાડવો—અરે૦

૪૨

મુઘડ નાર સાર વાત આ વિચારિયે રે લોલ;
 રોવા કૂટવાની ચાલ તે મુધારિયે રે લોલ. રક.
 રોવા કૂટવાથી કાય તૂટી જાય છે રે લોલ;
 અતિ રોગ પણ એ થકીજ થાય છે રે લોલ. સુ. ૧
 નાશ તનનો મનનો થાય છે ઘણો રે લોલ;
 કોઇ વાતનો ન લાલ એ થકી ગણો રે લોલ. સુ. ૨
 છુટ પેટ માથું મૂકી પછડાય છે રે લોલ;
 લલા લોકતણું દીલ તો દુખાય છે રે લોલ. સુ. ૩
 ગાય રાજિયા કંઈક લલકારિને રે લોલ;
 થાય જોણું વગોણું નર નારિને રે લોલ. સુ. ૪

શુદ્ધ પ્રેમ કે સંબંધને ન એ ધટે રે લોલ;
 ધાત લાગે તેનું ચિત્ત અપટે રે લોલ. સુ. ૫
 બધો બહારનો એ ઉપચાર છે રે લોલ;
 કથે શાસ્ત્ર મરનારને એ ભાર છે રે લોલ. સુ. ૬
 રુઢિ માલી એતો અતિ ધાતકી રે લોલ;
 દેશ બાંધવો સુધારવા કરો નકી રે લોલ. સુ. ૭
 નારિજાતની એ પીડ નિવારવી રે લોલ;
 અહ્યા લોકે દયા દીલ ધારવી રે લોલ. સુ. ૮
 નથી દામ તુકશાન એહ કામમાં રે લોલ;
 રહે લાજ મરજદ ઠીક હામમાં રે લોલ. સુ. ૯
 મરણ દુઃખથી અપાર દુઃખ થાય છે રે લોલ;
 જ્ઞાનિ ભક્ત પણ ઉર અકળાય છે રે લોલ. સુ. ૧૦
 દુઃખી દીલને દિલાસો તવ દીજિયે રે લોલ.
 કાન શાંત ચિત્ત કાજ શુભ કીજયે રે લોલ. સુ. ૧૧

૪૨

(“ આસો માસે શરદ પૂતમતી રાત જો ” એ દેશી)

સાસુનો વિનય તે બેની બહુ કરો,
 જેથી જગમાં જાઝી વધશે લાજ જો;
 સાસુની જેવાએ સુખ સૌ સંપન્ને,
 હોશે તમારા ઘરમાં રૂડાં રાજ જો. સાસુનો. ૧
 પરભાતે ઉઠી તેને પાએ પડો,
 તે આશિષે પામે પુત્રનાં સુખ જો;
 આજ્ઞા માગી ધરધંધો રૂડો કરો,
 કામ બતાવે કદી ન મરડો સુખ જો. સાસુનો. ૨

(૫૨)

સાસુજી સાસુ' તે કદી ન યોલીએ,
વાણી મીઠી વદા તજી કડવાં વેણુ જો;
આજ્ઞા કે માઝા કે દી નવ લોપીએ,
સહીએ સાસુ કહે કદિ કડવાં કે'ણુ જો. સાસુનો. ૩
લોક લઢવા ચઢવા તે ઝાઝા મળે,
પણુ કદી ન માનો એ આડી વાત જો;
ચઢાવી ચમકાવી તે અળગાં ટળે,
લઢતાને વેઠવું તે દહાડો રાત જો. સાસુનો. ૪

૪૩

અમે ઇશ્વર માગીએ એટલું, એ રાગ.

જેની શિયળ સલુણી સંસારમાં
સજો શિયળ તણો શણગાર; મુણો સૌ સુંદરી. ૧
જેથી કૂળને કલંક લાગે ધણું,
એવો ફરીએ નહીં આચાર. મુણો ૨
ગળી કુંડની પાસ જતાં થકાં,
કાળો ડાઘ પડે તત્કાળ. મુણો ૩
વ્યભિચારી નઠારીની સે.બતે,
અણચિંત્ય ચડે શિર આળ. મુણો ૪
એહેની વાત એકાંત ન કીજીએ,
ભલે હોય જ્ઞાત કે તાત. મુણો ૫
પર નરથી ન નજર મેળાવીએ,
વળી હુશિ ન ઢખાડીએ દાંત. મુણો ૬
ભાળ ઢાંકીને રસ્તે ચાલીએ,
હીલવંતી મુલક્ષણીનાર. મુણો ૭

બેહેની ચટક મટક નહીં ચાલીએ, નવી કરીએ બાંખલડી વિકાર.	સુષો ૮
સુંદર સાડી પેહેરેને શિયળ તણી, કંઠે નવશેરો નિતિનો હાર.	સુષો ૯
શબ્દગાર સજે સૌ સત્યના. કરો વિનય વડીલનો શ્રીકાર.	સુષો ૧૦
પ્રભુ તુલ્ય ગણો નિજ નાથને, સાસુ સસરાનો દયો સંભાળ.	સુષો ૧૧
વાહાલો લાગે છે કંઈઓ નારને, બેહેની કરીએ નહીં કોઈ કાળ.	સુષો ૧૨
બેહેની જગતપતિ જિનરાજની, કરો ભક્તિ સ્તુતિ ત્રણ કાળ.	સુષો ૧૩
જૈન કન્યાશાળામાં ભણી ગણી, મૂંઝી દો સૌ આળ પપાળ.	સુષો ૧૪

૪૪

વરરાજ ઘાટે ચડી સંચર્યા, સાથે સાજનનો નહીં પારરે. જગ લીલડી.	
વાળં વાગે ને નોખન ગડગડે, વાગે ભુંગળ ભેરી શ્રીકાર રે,	જગ ૧
ઢાલ વાળે ને ગાળે આભલું, ગોરી ગાય છે મગળ ચાર રે.	જગ ૨
મારો છેલ છખીલો બાળો રાખ્યો, જાણે કામ કુંવર અવતાર રે.	જગ ૩

(૫૪)

લાડી ગાંધે ચડીને વરને નિરખતી,	
એને આનંદનો નહીં પાર રે,	જગત ૪
મારૂં સાજન દેખીને વેવાધ મોહી રહ્યો,	
વેવાણુ હરખ બેહેલી થઇ ધાર રે.	જગત ૫
વરબોડાનો અરથ વિચારીએ,	
એક ઘોડો ને વર નિરધાર રે.	જગત ૬
બુઢા આડંબરે કેમ રીઝીએ,	
જેથી નાણાની થાય ખુવાર રે.	જગત ૭
વરબોડે રીઝે છે વાણીયા;	
વોરા રીઝી ચણે ધરખાર રે,	જગત ૮
બેહેની કહેવત કોરે મુકીએ,	
જેથી સુધરશે સસાર રે.	જગત ૯
દુવું ફરીને હાથ બતાવીએ,	
નહીં ઉત્તમનો આચાર રે.	જગત ૧૦
જૈન કન્યાશાળાની બાળા કહે,	
એનો ભણી થજો હુશિયાર રે.	જગત ૧૧

૪૫

મોજડી વિના શું આવ્યારે,	સુંદર વરરાજા.
મોચીડાએ શું ભડકાવ્યારે,	સુંદર વરરાજા.
ઘોડીઘો નાનો લાવ્યારે,	સુંદર વરરાજા.
લાડકડી મન ભાવ્યારે,	સુંદર વરરાજા.
નગારાં વિના શું આવ્યારે,	સુંદર વરરાજા.
નવ નવા વેષ ભજવ્યારે,	સુંદર વરરાજા.
લાડી રતિથી અતિ રૂપાળીરે,	સુંદર વરરાજા.

(૫૫)

વરી કામદેવ તુમ ભાળીરે,	મુંદર વરરાખ.
જૈનશાળા જગમાં ગાજેરે,	મુંદર વરરાખ.
ફટાણાથી મુખકું લાજેરે,	મુંદર વરરાખ.

૪૬

અમે મોજડી વિના નથી આવ્યાં રે,
વેણુ સાચું બોલો.

મોજડીએ મોતિ ટંકાવ્યાંરે,	વેવણું
બોડીલો છે પાખરવાળોરે;	વેવણું
નાનો છે પણુ લટકાળોરે,	વેવણું
અમે નગારાંની ધુશે આવ્યાંરે,	વેવણું
સાથે સાજન સાડું લાવ્યાંરે,	વેવણું
વાળ શરણાધુ ભુગળ વાજેરે,	વેવણું
જેના નાદથી અંખર ગાજેરે,	વેવણું
જન કન્યાશાળા એમ બોલેરે,	વેવણું
ભુકું બોલે તે તરણા તોલેરે,	વેવણું

૪૭

મારા પગ સુજીને થયા થાંભલા,
વેવાણુ મુકોને મનના આંખળા;
મારા પગ સુજીને છાંત્યાં થયાં,
વેવણુ જાગો છો કે ઉંઘી ગયાં.
અમે આવી ઉભાં તુમ આંગણે,
વેવાણુ વેહેલાં આવોને લાગ્યાં લાંઘણે;
જૈન કન્યાશાળામાં જે લણે,
તે ભુકું ભાખ્યામાં પાતક ગણે.

નાહોતાં નાગર વેલનાં પાન,
 ત્યારે શીઠ તેડાવી જન; મારા નવલા વેવાઇ.
 નહોતું સોપારીનું સાધન,
 ત્યારે શીઠ તેડાવું સાજન. મારા ન૦
 નહોતી મળતી જ્યારે ખાંડ,
 ત્યારે શીઠ લડાવ્યાં લાડ. મારા ન૦
 વહેંચો શ્રીફળ ફેફળ પાન,
 આપો વર કન્યાને દાન. મારા ન૦
 હરખે બેલી થઇ છું આજ,
 પણ નહીં મુકું કૂળની લાજ. મારા ન૦
 નારી બોલે ભુંડ બોલ,
 જાણો તે તરણાને તોલ. મારા ન૦
 કન્યાશાળા ગાવે ગાન,
 સાચું બોલે વધશે વાન. મારા ન૦

વેવાણ ઉઠાને આટલું ઉંઘવું શું ?
 તમે ચતુર સુજણ છો શીખવું શું ?
 વર તોરણ આવીને ઉભા રહ્યા,
 અમે થાકી ગયાં પગ થંભ થયા. ૧
 ગઇ છાંટી છબીલી તંબોળ વળી,
 પુંખવાની સામગ્રી સજ સઘળી;
 નાકે વાળી મોતીની હીરે જડી છે,
 માથે મોડ કસુંબલ ચુંદડી છે. ૨

સરવે પુ'ખણાં સોવન થાળ ધરી,
 મુકી કનક કંકાવટી કંકુ ભરી;
 વળી અક્ષત ધૈત અખંડ લઇ,
 પુ'ખવાને જમાઈ તૈયાર થઈ. ૩

કુંસર મુશળને રવૈયા થકી,
 પુ'ખે ત્રાકને તીરથી નવશા નકી,
 ઇડી પીંડી સરૈયા ઉતારી અહીં;
 નાખી ચાર દીશાએ આનંદ લહી. ૪

કંકુ તિલક કરી ચાખા ચોઢ ખરે,
 ગણી સુત સરખો નાક સાફ કરે;
 પછી સંપૂટ ઉપર પાય ધરે.
 ગાવા શિવસુત કેશવ ગીત કરે. ૫

૫●

રામ લક્ષ્મણ વન સધાવતાં, એ રાગ,
 ચોરી રચના કરી રૂડી ચોકમાં,
 બેઠાં વરવહુ સુરજ સનમુખ;
 મલકાવતાં મુખ, મંગળ ફેરા ફેરવે એ ટક.
 વધુ વામ દીશાએ વિરાળ્યાં,
 જમણી બાજુએ જોધને જમાઈ;
 સાસુ હરખાઈ, મંગળ. ૧

સદાચરણી વિદ્યાનિધિ વરવહુ,
 રૂપે રતિ રતિપતિના સમાન;
 કે રાધિકા કાઢાન, મંગળ. ૨

પ્રેમે ચક્ષુ પરસ્પર મેળવી;
પછી મનનો કરીને મેળાપ,
થયાં એક આપ, મંગળ. ૩

ચોરી વચ્ચે વેદીકા ઉપર વળી,
અગ્નિ પ્રકટ કરે કુળ ગાર;
રાખી ઘત જોર, મંગળ ૪

હાંગર સહીત રૂપાની પરાતમાં,
જળાની ઝારી કંકાવટી જોઈ;
સરવ રાખી સોઈ, મંગળ. ૫

સુંદર શાળાની નવ ઢગલી કરી,
મુઠ્ઠે મહોર સોપારી મુજાણ;
મહોને પ્રમાણ. મંગળ.

સુર્યાદિક નવમહત્તું પુજન કરે,
વર કન્યા સદા સુખી થાય;
ગોરી ગીત ગાય, મંગળ. ૬

વરી આપે જોખામાં ખુશી થઈ,
વર વહુને કુમારીકા વીર;
મુપડ રાખી શીર, મંગળ.

ચાર વાર 'હીને વધાવતાં,
કરે વેદીઆ મંત્ર ઉચ્ચાર,
એ છ અધીકાર, મંગળ. ૭

પાણિ મહણ કરી પછી પરણતાં,
સાક્ષી પચ સથાને સજ્જન;
પ્રસન્ન વદન, મંગળ.

વરત્યા વિવાહમાં વડીલ વિચારથી,

(૫૬)

કુળ રંગ પરંપરા રીત,
વાગરીયું છે વિત્ત, મંગળ. ૮

વરત્યું પહેલું મંગળ વડા બહાલથી,
કરે દંપતિ કોલ કરાર;
પુરણ બાંધે પ્યાર, મંગળ.

સોગન બાધને કન્યા કહે છે કંથને,
સદા પતિનો ધર્મ પાળીશ,
કહેશે તે કરીશ, મંગળ. ૯

શુભ ચિંતવીને સહુ કાજમાં,
રહાય કરીશ હું સર્વ પ્રકાર,
સુધરવા સંસાર, મંગળ.

પછી પ્રેમે પ્રતિજ્ઞા પતિ કરે,
પતિ પાળીશ પ્રાણ સમાન;
વધારીશ માન, મંગળ. ૧૦

બીજી મંગળ વરતતાં વર વહુ,
કર મેળવીને આપે કોલ,
પાળુ બોલે બોલ, મંગળ.

કોડે વચમાં કયાં કુળ દેવતા,
બાંધ્યો દુધ પાણી સમ પ્રેમ;
હીરો જડ્યો હેમ, મંગળ. ૧૧

વળી ત્રીજી મંગળ એમ વરતીયું,
રાખી ચઢ્યું સુરજ તણી સાખ,
ઉત્તમ અભિલાખ, મંગળ.

(૬૦)

ચોખા ચિત્તથી ચોથુ મગળ વરતીયું,
જેના સાક્ષી છે શ્રી જગદીશ;
આ ઉમિયાને ઇશ, મંગળ. ૧૨

જોડુ અખંડ જુગોજુગ જીવજો,
જૈનાચાર સાચવજો જરૂર;
ઉમંગથી ઉર, મંગળ.

સુખ પુત્ર કળત્રનું પામજો,
કરે શિવસુત કેશવ પાસ,
વિદ્યાનો અભ્યાસ, મંગળ. ૧૩

૫૧

લાડો લાડી જમે છે કંસાર,
સંસાર દહાવો લીજીએ રે;
સાસુ પીરસે ધીની ઉપર ધાર,
સાચો સ્નેહ કીજીએ રે.

સાકર પીરસી સુચવે દપતિ જોડ,
સાકર સમ મીઠી રહો સદા રે;
અવિચળ રહેજો અવનિતળમાં જોડ;
કરશો નહિ કલયો કદી રે.

જૈનશાળાની બાળા બોલે બોલ,
રંટાણું ન ગાઇએ રે;
લાજે કુળને લોક કહે કમજાત,
જગમાં અપજશ પાઇએ રે.

(૬૧)

૫૨

લાડીને કંસાર ના લાવે રે,
 લાડો તો લાડીને મનાવે રે,
 જમણા હાથે કોળીયો આલે રે,
 મુંદરી શરમાઇ નીચું ઘાલે રે,
 પંચને સાક્ષી કરી પરજીવ્યાં રે.
 ચોરીમાં મંગળ ચંડિ વરતાવ્યાં રે;
 ચોરીમાં અગ્નીદેવતા સાખે રે,
 વરવધૂ કોલ કરી મુખ લાખે રે.
 સંસાર સાગો ચલવીશું સારો રે.
 સત્યને નીતિનો કરશું વધારો રે;
 શીયળ સાથે કરશું સગાઇરે,
 દંપતી સંપી રહીશું સદાઈ રે.
 કળયોને કલેષ કદી નવ કરશું રે,
 ઉત્તમ આચરણ આચરશું રે;
 કન્યાશાળા વેગે વધાવો રે,
 લક્ષ્મી ખરચીને દયો દહાવો રે.
 નિજ તનુજને શાસ્ત્રી લણાવો રે,
 નીતિનો કીર્તિધ્વજ રોપાવો રે;
 કન્યાશાળાની બાળા બોલે રે,
 જગમાં ન જૈન ધરમની તોલે રે.

૫૩

લીલી આંદી પીળી આંદી,
 મોહાર જમે નહી ઉત્તમ જાતી;
 લાણુ લોક ન કરીએ કહાપી,

સાથે જમીએ મન ધર થાપી.
એકને લાણે સુખડિ રસાળી,
એક જમે છે દાળને શાળી;
એક હાથ મુખ ઘોઘ પરવારે,
કાણી જમણ કરીએ નહીં ક્યારે.

લીલી સાડી પીળી સાડી,
આવ્યો ધુતારો ને લઇ ગયો લાડી;
મુખ મીઠી છાતીમાં કાતી,
નારીની એવી છાપ છપાતી.

નિર્મળ મનને મીઠી વાણી,
સત્ય વચન વદીએ નીત્ય શાણી;
નાચું નાહાણું ને જુડું ગાણું,
જાણે જગતનું એકું ખાણું.
એની કટાણા ન ગામએ ભુંડા,
લાજે મુખ દેખાઈએ કુડા;
કન્યાશાળા જૈનની ખોલે,
લણુતાં ગણુતાં અંતર ખોલે.

૫૪

મારો લટકાળો વિંછુડો રે ધરમાં નિત્ય ફરે,
પેલી વેવાણને કરડ્યો રે, રાડ પછાડ કરે;
વિંછી આંકડા જેવી રે, નાર દિસે વસમી;
મુકી આંકડો હોઠોરે, ચાલીએ સૌને નમી.
વહેર ઝહેર ન કરીએ રે, સરળ સ્વભાવ કરી;
શોક્યને શોક્ય બાળક રે, પાળીએ રાગ ધરી.

હુડીલાઇ ન કરીએ રે, સ્વામિથી સોહેજ ચીસે;
 હુજિ મળિને રહીએરે, સ્વજન સખધ વિશે.
 જૈન કન્યાશાળા રે, બાળા લણિ મુધરો;
 તણ ચાળા ચરકા રે, કુળ મરજદ ધરો.

પપ

ઘરડા ઘરડા કાઢી મેલો, એવા બોલ ન બોલોરે,
 ઘરડાની બુદ્ધિ બહુ સારી, જવાનની નહી ચાલેરે;
 કુળવતી ગારી નહીં બોલે, તમ પીંજરા તોલેરે,
 દિકરી દેઇને કરી સગાઇ, કીધો બાધ જમાઇરે.
 ગાળો દેઇએ જો દુઃખદાઇ, લોક કહે ફક્તદાઇ રે;
 મુખડુંલાજે અંતરદાઝે, નીચ ન ગાઇએ ગીતરે,
 પેટ ચોળિને પિડા કરીએ, નહીં ચતુરાઇની રીતરે;
 કન્યાશાળા જૈન ધર્મની, આપે છે ઉપદેશરે;
 સત્ય શિયળ નીતિને પાળો ટાળો કણએ કલેશરે.

પફ

પીળીરે ચણાની દાળ,	બેહેનીરે સંસારમાં
કુમકુમ્મલું કરિ તિલક લાલ,	બેહેનીરે.
રાતી રે સાડી નવરંગ,	બેહેનીરે.
સત્ય શિયળ સજીએ શુભ અંગ,	બેહેનીરે.
લીલીરે અતલશાની બાંદી,	બેહેનીરે.
પેહેરીરે સોહાગણુ ગાય,	બેહેનીરે.
કાળીરે કાજળની રેખ,	બેહેનીરે.
આંજીરે આંખલડી દેખ,	બેહેનીરે.
ઘોળીરે કીર્તિ જગ રાખ,	બેહેનીરે.

(૬૪)

ભોળીરે ભુંડં નવિ ભાખ,
કુડારે નવિ બોલીએ બોલ,
લાજરે મુખ જાએ તોલ,

બેહેનીરે.
બેહેનીરે.
બેહેનીરે.

૫૭

કાચો કેરીનો વેવાણુ છુંદોરે ભાવે,
શાણી સહુણી છુંડા ગાણું ન ગાવે;
કુલટા નઠારી ફર્યાણા ગાવે,
માત પિતા કુળ જાત લજાવે;
નીચ અધમને માંટી બનાવે,
નખરાં કરી નિજ નયણું નચાવે;
સદાચાર સદગુણ નવિ પાળે,
ભુંડં જાખી મુખડું બાળે;
એવી નઠારીનો સંગ નિવારો,
બેહેની તજીએ દુષ્ટ લવારો;
જૈન કન્યાશાળામાં આવો,
લણી ગણિને દયો લવ દહાવો.

૫૮

ખડરે ખંભાતથી ખડખુચું આવ્યું,

હારે હાલા.

એરે ખડખુચું વેવાણુને લાવ્યું,
હોલો ઉચે રૂંબે બોલે,
ભુંડં ભાખે તે તરણા તોલે,
હોલો કરતો ડાક ડાખા,
ખર નરથી કરીએ નવ ચાખા,

હારે.
હારે.
હારે.
હારે.
હારે.

(૬૫)

હોલો બોલે ગરબડ ગાઠ,	હાંરે.
કલ્થો કરિ દેખાધએ ખોટ,	હાંરે.
હોલો તો પંખીની જતી,	હાંરે.
નારિ નઠારી નથી શરમાતી,	હાંરે.
લાજ શરમ ઉત્તમ સ્ત્રી રાખે,	હાંરે.
જૈન કન્યાશાળા એમ લાખે,	હાંરે.

૫૯

ઉચે ટંબે બોરડી, પારેવા લ્યો,	
તેનાં મીઠાં બોર, ઝરમર જેર, પારેવા લ્યો.	
સદ્ગુણને સંભાળીએ.	પારેવા.
તણએ શોર બકોર, ઝરમર જેર.	પારેવા.
તણએ કલ્થો કલેષ,	પારેવા.
સણએ શિયળ શ્રીકાર, ઝરમર જેર.	પારેવા.
કુળાચારને પાળીએ,	પારેવા.
રાખો મન અવિકાર ઝરમર જેર.	પારેવા.
ઉત્તમ કુળમાં અવતરી,	પારેવા.
ગાઠએ ગીત રસાળ, ઝરમર જેર.	પારેવા.
કન્યાશાળા જૈનમાં,	પારેવા.
લણાવજો નિજ બાલ, ઝરમર જેર,	પારેવા.

૬૦

નવા નગરથી બાવો આવ્યો,
શિયળ સુભુપણુ લાવ્યોરે;
કુળવંતી ગારીને આપ્યાં,
નીતિ પંથ બતાવ્યોરે;

કુલદાને કમળત નહારી,
 નારીને ધિક્કારીરે;
 સદાચાર પાળે તે સારી,
 કીર્તિ જગ વિસ્તારીરે;
 સત્ય શિયળ નિતિનાં ગાણાં,
 ગામ મંગળ વરતાવોરે;
 મગળમાં અપમંગળ બોલી,
 કૃળ મરજદ ગમાવોરે;
 બાવો બોલે બેની મારી,
 લાજ સહીત સ્વચરબોરે;
 અમ કહી નિજ નગર સિધાવો,
 જૈનશાળા જય વરબોરે;

૬૧

એક ટકાનાં પાન મંગાવોરે,
 તે પાનની બીડીયો બનાવોરે;
 પાન બીડાં સાજનમાં વેહેંચોરે,
 વરરાજને તંબોળે સેંચોરે;
 બેહેની મગળમાળા બોલોરે,
 નાતિ શાસ્ત્રથી અંતર બોલોરે;
 જૈનશાળાને બાળા વધાવોરે.
 બેની ભણી દેટાણાં ન ગાવોરે;

૬૨

આંગણ આંબો શુભ ફળ્યોરે,
 કેરી ઝાલાં ખાય, મારી વેવાણુ સાચું બોલોરે;
 વેવાઈ ધરીયો બહુ મળ્યોરે

ભન ભડી સચવાય,	મારી વેવાણ.
વેવાણ રૂડી છે ભડીરે,	
નહીં કંઈયો કંકાસ,	મારી વેવાણ.
ખાળો વર વરણાગીયારે,	
સન્નનથી સહવાસ.	મારી વેવાણ.
સદાચારથી શાભતોરે,	
સત્ય શિયળ નિરધાર,	મારી વેવાણ.
કન્યા પણ ડાહી મળીરે,	
રૂપ ગુણે ભંડાર,	મારી વેવાણ.
રતિને રતિપતિસમ ખનીરે,	
કપતિ જોડી આજ,	મારી વેવાણ.
એવા કુળમાં ગાજ્યેરે,	
વધે જગતમાં લાજ,	મારી વેવાણ.
શુભ ભાષણ સુખ ઉચ્ચરોરે,	
મગળ માળા થાય,	મારી વેવાણ.
કન્યાશાળા જૈનનીરે,	
મગળ માળા ગાય.	મારી વેવાણ.

પેહેલા તીર્થંકર મહારાજરે સુખશાંતિ આપો.
 પ્રથમ જગતના રાજરે સુખશાંતિ આપો.
 સર્વ શિરોમણી જેહ રે. સુખ૦
 ભર્ત્તા પ્રથમછે તેહ રે, સુખ૦
 પેહેલા લગ્નના કરનાર રે, સુખ૦

વ્યવહારમાં સરહારરે,	સુખ૦
પેહેલા સદગુરરાજ રે,	સુખ૦
જે ન્યાય તણા સ્તીરતાજ રે,	સુખ૦
વિધિના તારણ હાર રે,	સુખ૦
સંશયના હરનાર રે;	સુખ૦
નહી લવલેશ કલંક રે,	સુખ૦
કર્યો કર્મ રૂપી દુર પંકરે.	સુખ૦

૬૪

(મીઠાં ગોરસવ્યો—ગોરસવ્યો—એરાગ.)

ખેંની સહુ રાસ ઝીલો, રાસ ઝીલો.	
મીઠા મોઘા પ્રાણેશ કેરા રાસરે,	ખેંની સહુ૦
તમ દૃઢ્યે જલાવો દૃઢ્યેશરે.	ખેંની સહુ૦ ૧
ઉંચે ઉંચે આકાશમાં ચંદ્ર છે.	ખેંની સહુ૦
એ ચંદ્રે પ્રિતમનું પ્રતિબિંબછે,	ખેંની સહુ૦ ૨
એ ઈન્દુમાં અમૃતની ધારછે,	ખેંની સહુ૦
મારો બહાલો સુધાનો શૃંગારછે.	ખેંની સહુ૦ ૩
એ સોમે શીતળતા છવાઇ છે	ખેંની સહુ૦
મારા માનીતાની મીઠી છાંયછે.	ખેંની સહુ૦ ૪
આછા આછા આકાશમાં મેહછે.	ખેંની સહુ૦
મારા બહાલાનાં નયણાંમાં નેહછે.	ખેંની સહુ૦ ૫
મેઘ ઉતરે અવનીમાં પરકાજરે	ખેંની સહુ૦
મને ઉદ્ધારવા લાવે નાથરે	ખેંની સહુ૦ ૬
મેઘવૃષ્ટિ સરળવે સુંદર સૃષ્ટિરે	ખેંની સહુ૦
સ્વર્ગ સુખ સમી કંથ કૃપા દષ્ટિરે	ખેંની સહુ૦ ૭

એ નલમાં વિજળીના વિહારછે ખેંની સહુ૦
 દૃઢ્ય લગ્નોના કિંચ અળકાર છે ખેંની સહુ૦ ૮
 એ પ્રેમ જ્ઞાન જ્યોતિના પ્રકાશથી ખેંની સહુ૦
 કરી ધરધર પ્રભુતાની દહાણીરે ખેંની સહુ૦ ૯
 પ્રભુ ચરણે સમર્પી નિજ મંત્રરે ખેંની સહુ૦
 જગત્ યજ્ઞે કુકાવી આ જીવનરે ખેંની સહુ૦ ૧૦

૬૫

માલણુ ગુંથી લાવ ગુણિયલ ગજરો—એ ચાલ.

દિવસ દીપે આજ મંગલકારી,
 કરો લગ્નની, સખિ ! તથારી. દિવસ૦
 રચો રમણીય કુસુમની માળા,
 લાવો અર્ધને દહિં ધી બાળા;
 ગાઓ મંગળ ધવલ રસાળાં. દિવસ૦ ૧
 કરો સિદ્ધ સુગંધિક પીઠી,
 કાઢો રઘોળી નજરે ન દીઠી;
 આપો માન વાણી વદી મીઠી. દિવસ૦ ૨
 ધરો ચાક ને ચંદ્રમા સાથે,
 ઘેરો કંકણ રતનનાં હાથે;
 નવાં અંબર અંગમાં સાથે, દિવસ૦ ૩
 બની વાસો દો બનને સારો,
 કરવા સ્વાગતનો આ છે વારો;
 જ્ય મેળવો જીવતી ન હારો. દિવસ૦ ૪
 માતૃભવન લલુ' શણુમરો,
 રાખી ચિત્ત નિવેકજ સારો;

પૂર્ણ પાત્ર ભરે દિવ્ય નારો. દિવસ૦ ૫
 દિવ્ય કળશ શોભાવોને કમળે,
 વરમાંચી ઉચિત ધારે વિમળે ?
 વધુવર પાદુકા મૂકે પ્રેમે. દિવસ૦ ૬

લીંધો ગામચે વેદિકા બહેલી,
 તળે રમત બનો ના છકેલી;
 ગાથાં ખાઓ બની નવ બેલી. દિવસ૦ ૭

આવ્યો લગ્ન સમય બહુ પાસે,
 નિજ કાર્ય કરોને ઉલ્હાસે;
 આદિનાથ પ્રસન્ન જેથી થાશે. દિવસ૦ ૮

૬૬

લીલાવતીએ લખી મોઢલ્યો રે ॥ એ દેશી ॥

મોટા ઘરના વરરાજ માંયરામાં બેઠા,
 બાજેઠે સજી સજ્જગાર;
 પરણી રતિના પતિ થવા રે, કેવા,
 આવ્યા કામ કુમાર.
 અવસર આવ્યો ઉજળો ॥ એ ટેક ॥ ૧ ॥

કન્યાના મામા કન્યા તેડીને,
 પંદરાવી પ્રીતમ સનમુખ;
 વડીલ વડે બેઠું ભેધને રે,
 ચિરંજીવો ચઢા પામો સુખ ॥ અવસર૦ ॥ ૨ ॥

પાનેતર બદર કેરી કાંચળી રે,
 પેહેરી કન્યા અનોપમ અંગ ॥

(૭૧)

હાથે ચુડો હાથી દાંતનો રે,
માથે મોડ ચુંદડી રાતે રંગ ॥ અ૦ ૩ ॥

કંકુની પીળ કપાળમાં કાઠી,
અક્ષત ચોડયા અખંડ;
બેને મદન ફળ બાંધીયાં રે,
પતિ પત્નીનું પુન્ય પ્રચંડ ॥ અ૦ ૪ ॥

કન્યાનાં માત પિતા તિહાં,
વર વહુના પખાળીને પાય,
ચડતા પીળે કુમ કુમ થકી રે,
કન્યા દાન દેઇ હરખાય ॥ અ૦ ૫ ॥

જમણા જાયાવરના હાથમાં રે આપી,
કન્યાનો જમણો હાથ,
હેતે હાથે વાલો મેળવ્યો રે,
રાખી સાક્ષી સજન સગાં સાથ ॥ અ૦ ૬ ॥

ગાત્ર પરવગુરૂએ ગણ્યારે,
ઘાલી વર વહુને વરમાળ,
વિપ્ર મગળાષ્ટક લેણે રે, ગારી
ગાય છે ગીત રસાળ ॥ અ૦ ૭ ॥

છખીલા છખીલીની છડા છડી બાંધી,
લવ સુધી બે જણાં બંધાય;
અંગ જુદું લવ એક છે રે,
દુબે દુખીઆં સુબે સુખચીં થાય ॥ અ૦ ૮ ॥

આછા ધુંધટે અવલોકની રે,
નિજ વર તણું વિમળ વદન;

(૭૨)

વિવિધ વાણંત વાગતાં રે, જેના
નાદે ગાળે છે ગગન ॥ અ૦ ॥ ૯ ॥

ધર્મ અર્થ સર્વ કાર્યમાં રે,
કરશે સુંદરી સહાય સદાય;
શીવ મુત કેશવથી કદીરે,
જુદી જુવતી ન જરીએ જણાય ॥ અ૦ ॥ ૧૦ ॥

